ПРЯМУЄМО РАЗОМ

МІЖНАРОДНИЙ ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ

ІЕД

ОСІННЯ СТАБІЛЬНІСТЬ

Основні економічні тенденції та очікування у жовтні 2024 за результатами «Нового щомісячного опитування підприємств», #NRES

Оксана Кузяків, виконавча директорка ІЕД
Євген Ангел, старший науковий співробітник ІЕД
Ірина Федець, старша наукова співробітниця ІЕД
Анастасія Гулік, наукова співробітниця ІЕД

12 листопада 2024 року

ПРО «НОВЕ ЩОМІСЯЧНЕ ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ»

Опитування щомісяця

Найсвіжіші дані зібрано 14 – 31 жовтня, **2024**

Проведено вже 30 **опитувань** (з травня 2022 року)

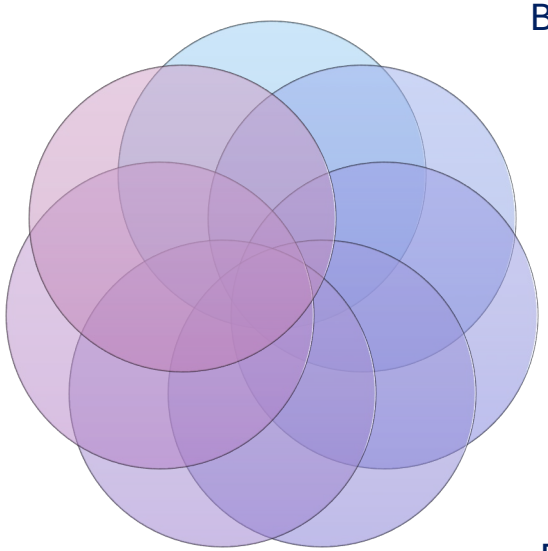

ВИБІРКА: **у жовтні** опитано **472 підприємства**

Підприємства **усіх розмірів**

Сектори: **Промисловість +** (Ритейл, Агро)

Географія: **21 з 27** регіонів України

ГОЛОВНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ЖОВТНЯ 2024

«Жовтневий бізнес-ландшафт: збалансування відновлення та нових ризиків серед війни»

У жовтні зберігалася тенденція до **прискорення відновлення** на тлі **стійкого помірного оптимізму** як у коротко-, так і в середньостроковій перспективі.

«Небезпечні умови», викликані російським вторгненням, що триває, виявилися основною перешкодою для ведення бізнесу, відсуваючи «дефіцит робочої сили» на друге місце.

Мал. Chat GPT

«Небезпечно працювати» знову очолює список перешкод

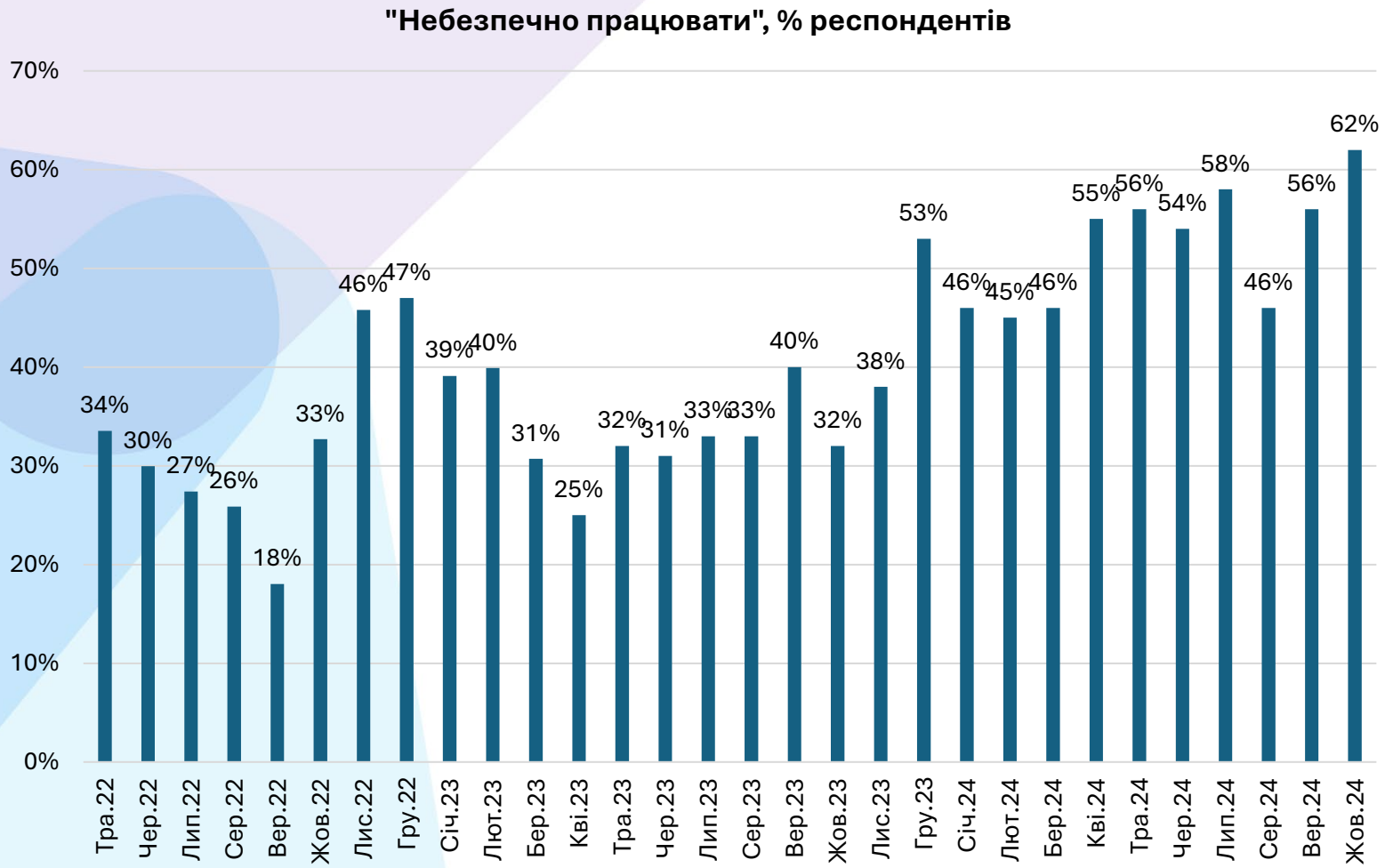

У жовтні 2024 року «небезпечно працювати» знову стала перешкодою №1 для ведення бізнесу

Відновлення та перспективи

ГОЛОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ 1.

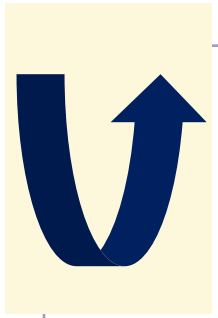

Індекс Відновлення Ділової Активності (ІВДА) **зберігає тенденцію до покращення,** збільшившись із 0,12 до 0,20

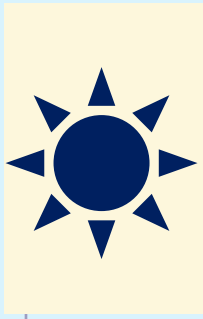

% підприємств, що працюють **на повну потужність несуттєво зріс,**
% підприємств, що працюють **на менш ніж 25% потужності не змінився**

Агрегований Показник Перспектив Промисловості (АППП) залишається **без суттєвих змін** п'ятий місяць поспіль

Індекс відновлення ділової активності (ІВДА)* продовжує зростати

ІВДА
(Баланс між оцінками краще/гірше рік до року)

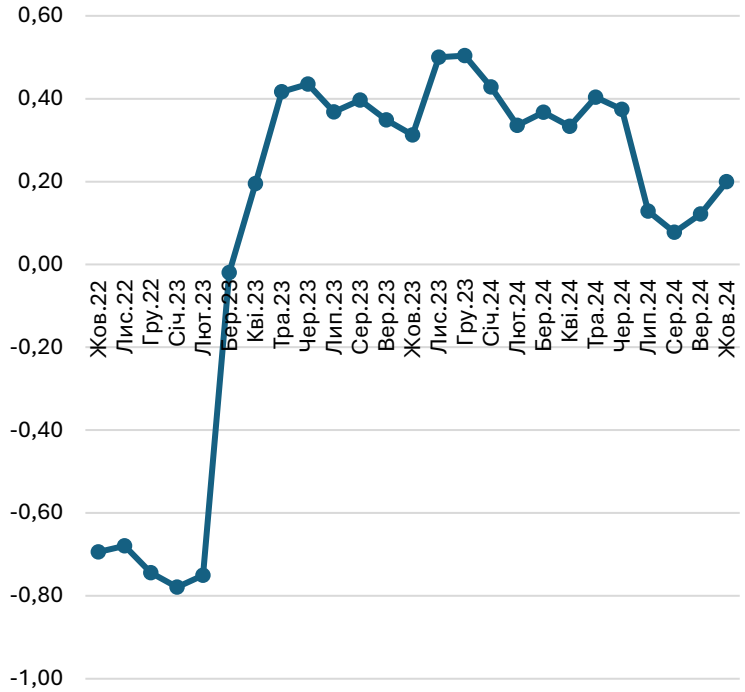

ІВДА (за розміром)

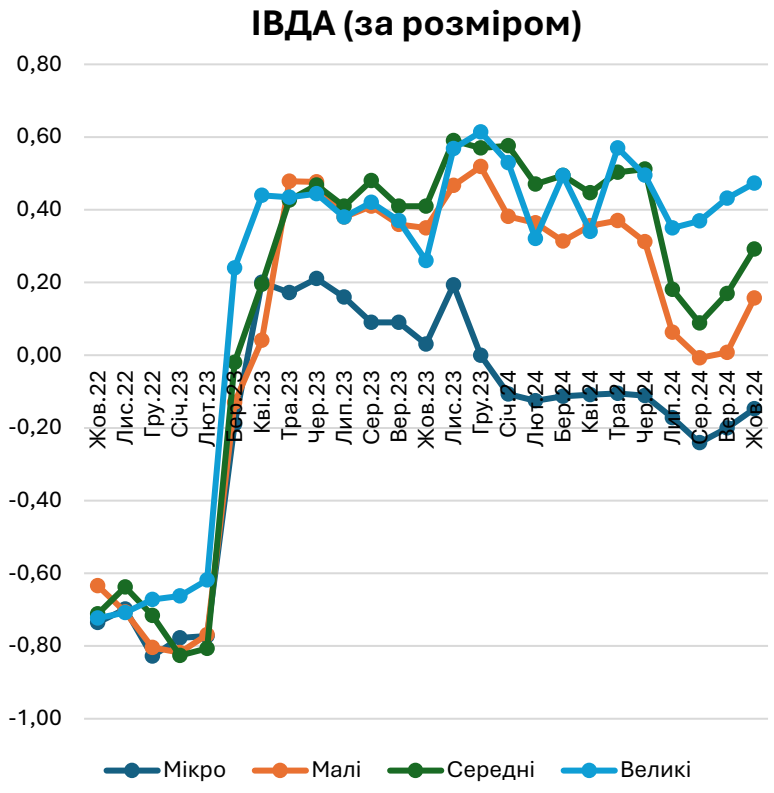

ІВДА ҐРУНТУЄТЬСЯ НА ПИТАННІ, ДЕ МЕНЕДЖЕРИ ПОРІВНЮЮТЬ “ЯК Є ЗАРАЗ” VS “ЯК ЦЕ БУЛО РІК ТОМУ”

У жовтні 2024 порівняно до вересня **Індекс Відновлення Ділової Активності** (ІВДА) **покращився**, збільшившись із 0,12 до 0,20 (шкала від -1 до +1)

<u>Коливання у відсотковому розподілі відповідей наступні:</u>

- % підприємств, які повідомили, що їх **ділова активність краща, ніж минулого року, істотно збільшився**, із 30% у вересні до 38% у жовтні
- % підприємств, які повідомили, що їх **ділова активність гірша, ніж минулого року, несуттєво, проте зменшився,** із 18% до 16%

Водночас:

- **Істотно зменшилась частка тих, хто не відчув змін** порівняно з минулим роком (52% у вересні та 46% у жовтні)

АЛЕ є суттєві відмінності в залежності від розміру підприємств

Значення ІВДА **зросло для всіх підприємств** незалежно від розміру, **показник мікропідприємств залишається найнижчим з від'ємним значенням,** не дивлячись на поступове зростання

«Зараз» vs «до 24 лютого 2022»: сигнал до стабільності?

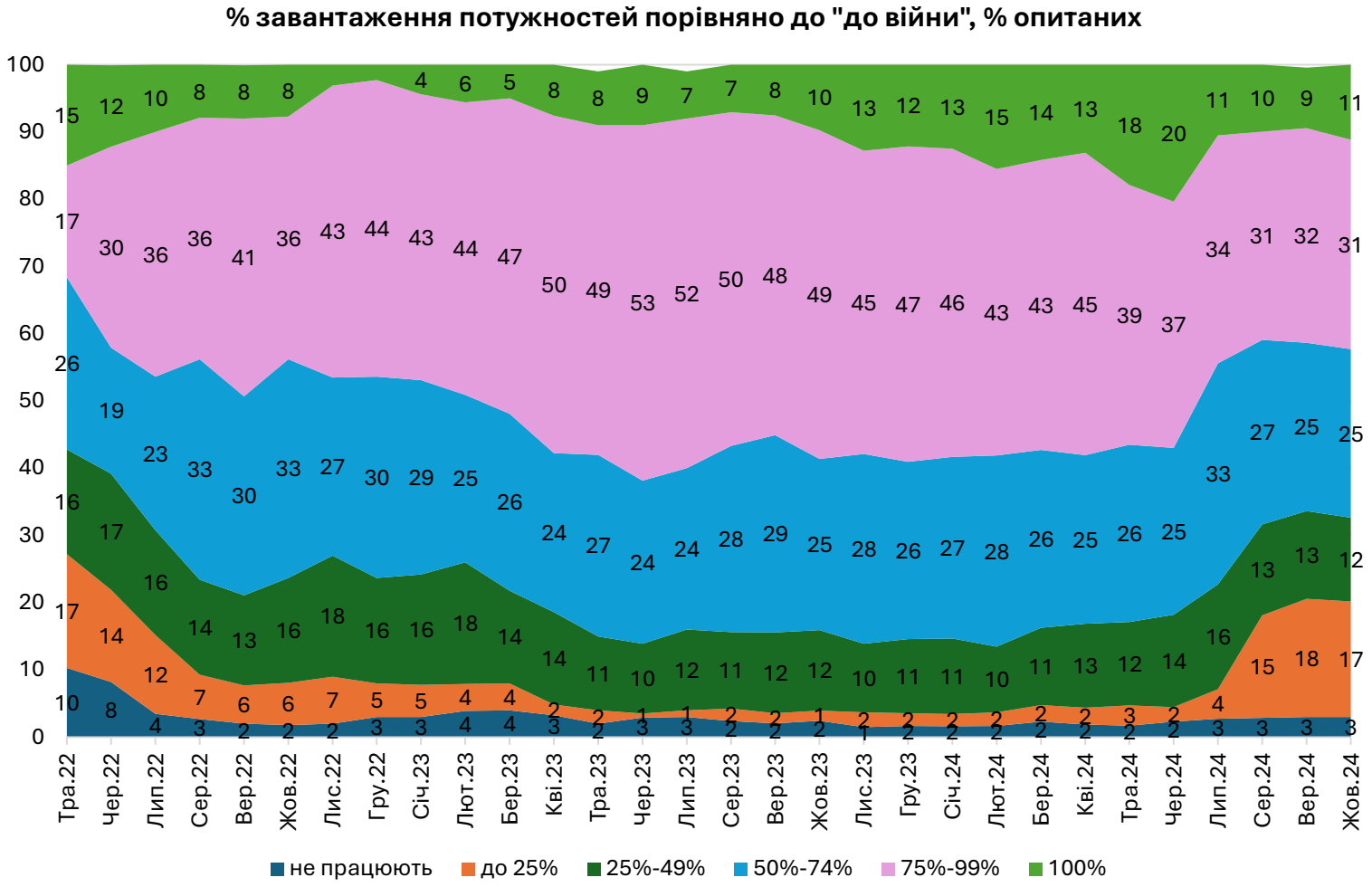

Результати суттєво не змінились:

- Частка підприємств, що **працюють на 100% потужності**, у жовтні порівняно до вересня **дещо зросла** (9% у вересні vs 11% у жовтні)
- Частка підприємств, що **працюють майже на повну потужність, суттєво не змінилась** (32% у вересні та 31% у жовтні)
- Частка підприємств, що **працюють із завантаженістю до 25% потужності припинила зростати** (15% у серпні та 18% у вересні та 17% у жовтні)
- % **підприємств, які взагалі не працюють, суттєво не змінюється** вже четвертий місяць поспіль

Агрегований показник перспектив промисловості (АППП)*

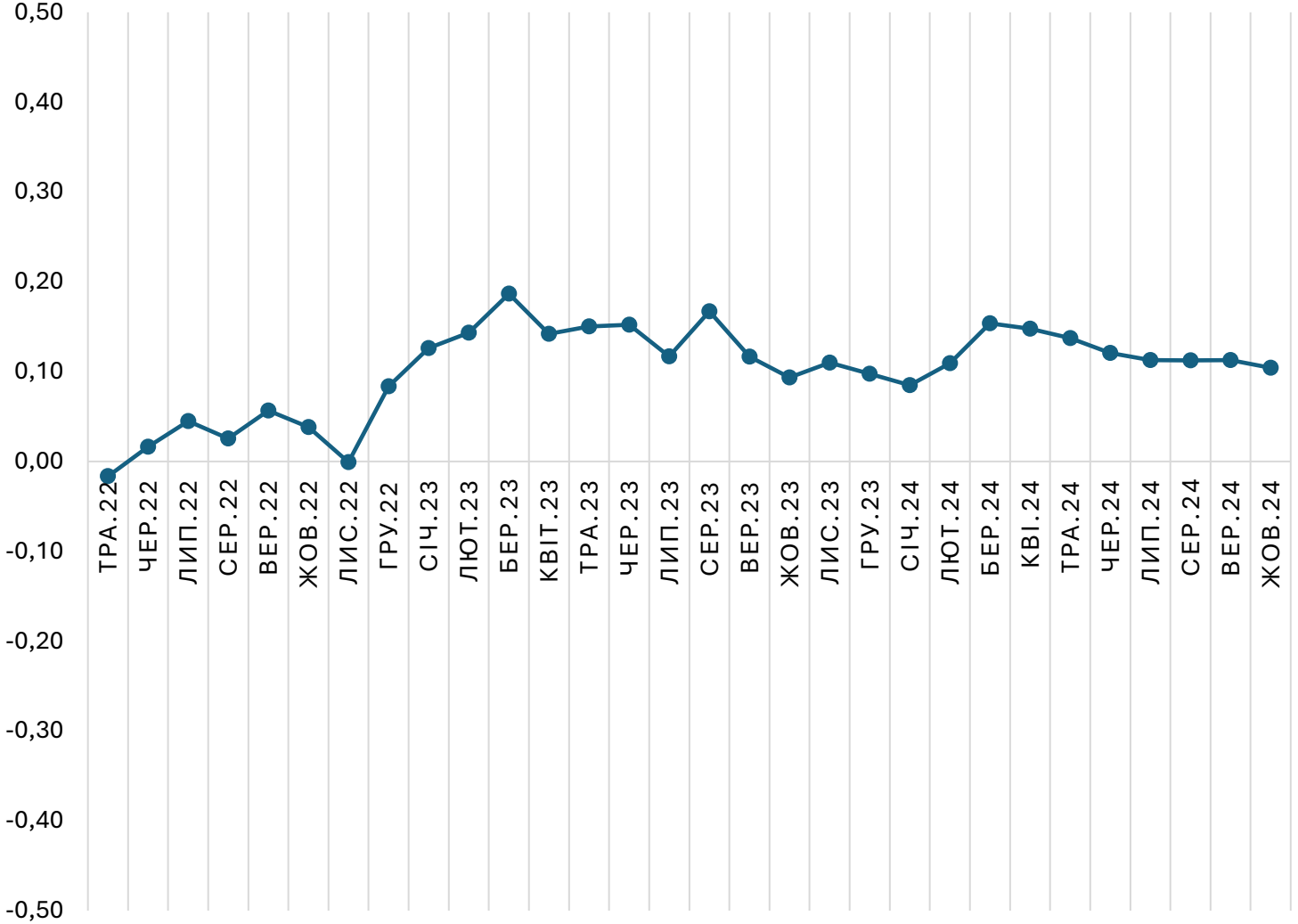

АППП не змінюється вже кілька місяців поспіль та у жовтні становить 0,10 (у липні, серпні та вересні було 0,11)

У жовтні 2024 року порівняно з вереснем коливання складових АППП такі:

- **Очікування виробництва** (ОВ) **не змінились,** та у жовтні, як і у вересні показник становить 0,38
- **Складова запаси готової продукції** (ЗГП) **суттєво не змінилась** та становить -0,03 (було -0,01 у вересні)
- Складова **обсяг нових замовлень** (ОНЗ) **зменшилась** та становить -0,09 (два місяці поспіль значення було -0,05)

**АППП= ОВ+ОНЗ+(-ЗГП)/3*

Майбутнє та невизначеність

ГОЛОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ 2. НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ

Невизначеність у 6-місячній перспективі несуттєво зросла для фінансово-економічної ситуації на підприємстві **та без істотних змін** для загально-економічного середовища в країні

Невизначеність у перспективі 3-х місяців несуттєво зросла для деяких показників

Невизначеність у 2-річній перспективі дещо зменшилась

Невизначеність дещо зросла для фінансово-економічного середовища та для виробничих показників

В перспективі півроку:

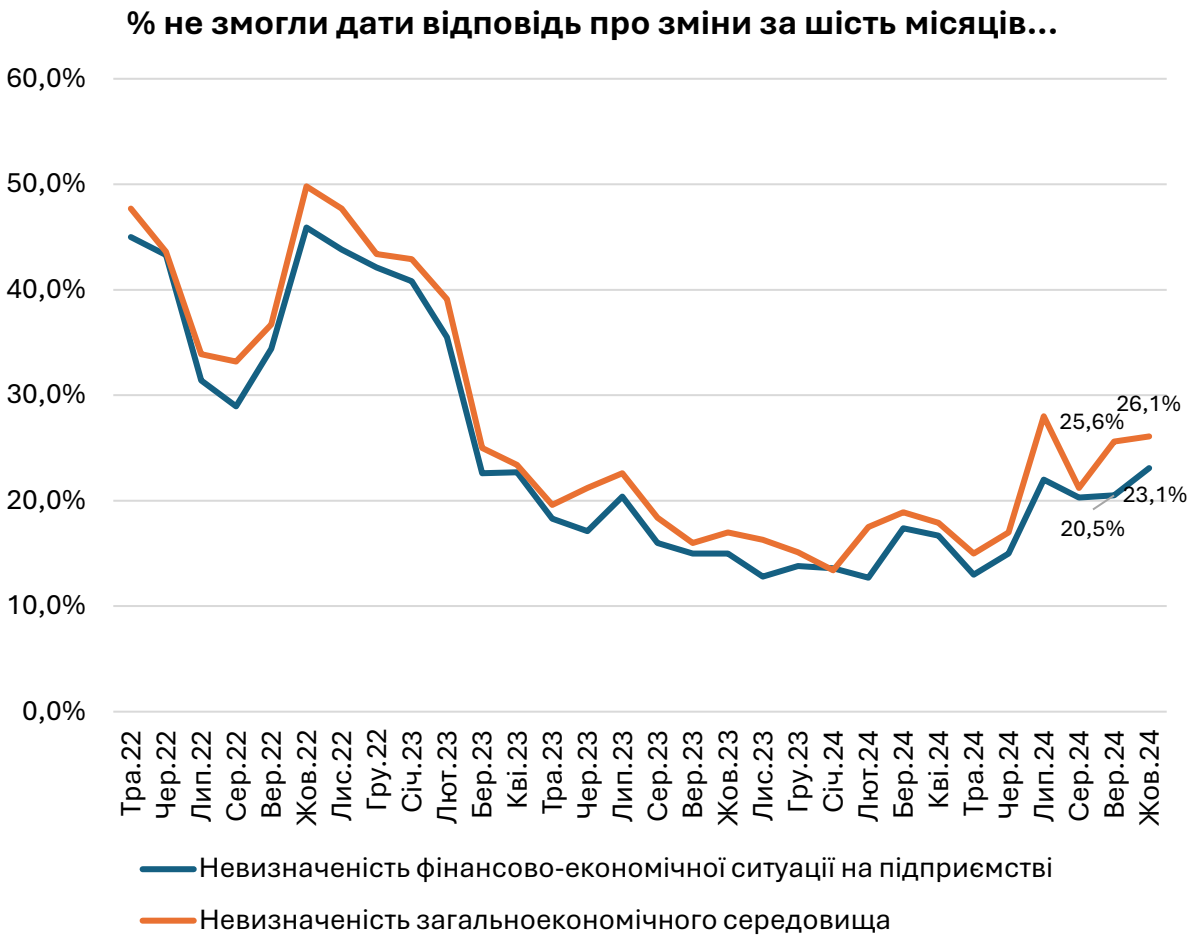

В перспективі трьох місяців:

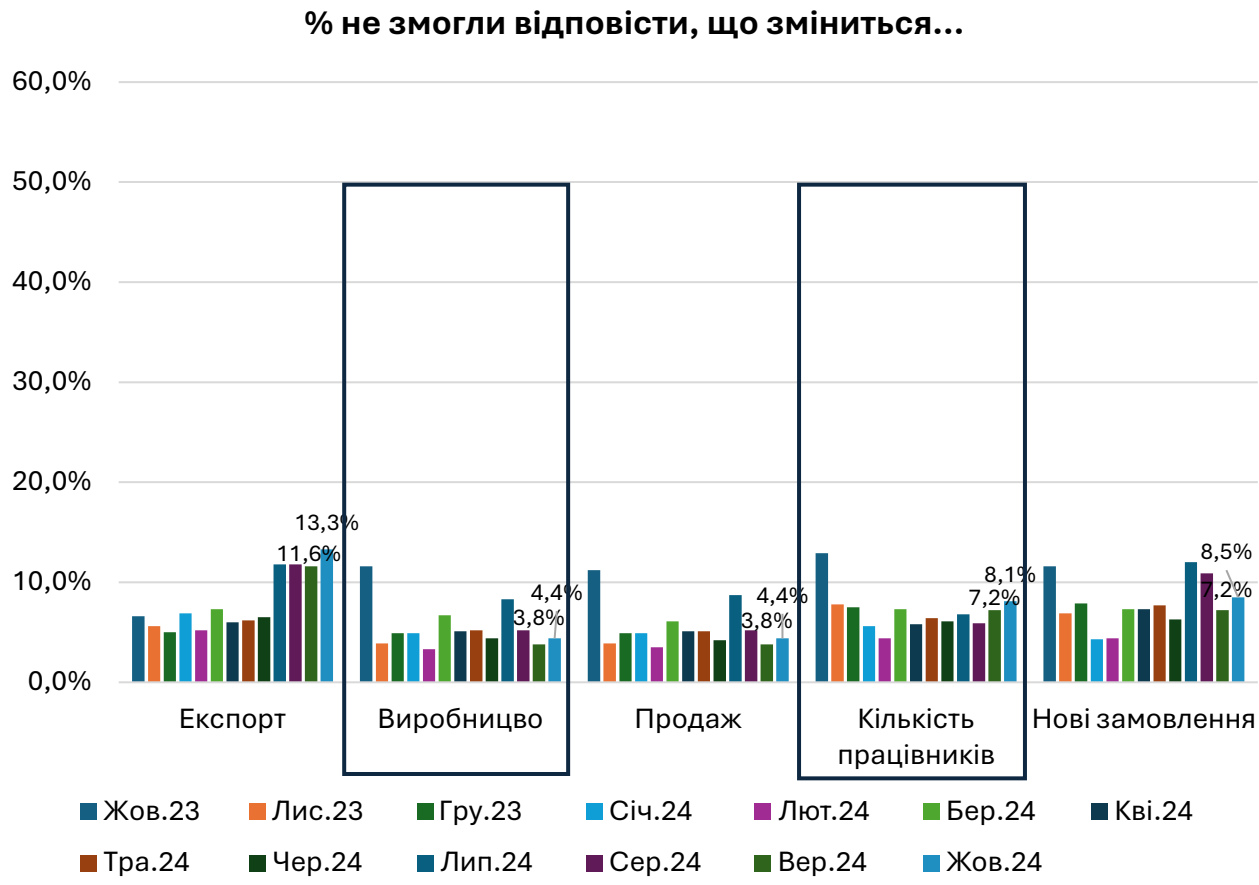

Невизначеність у довгостроковій перспективі дещо зменшилась

"Важко передбачити, що буде з діяльністю підприємства через 2 роки", % підприємств

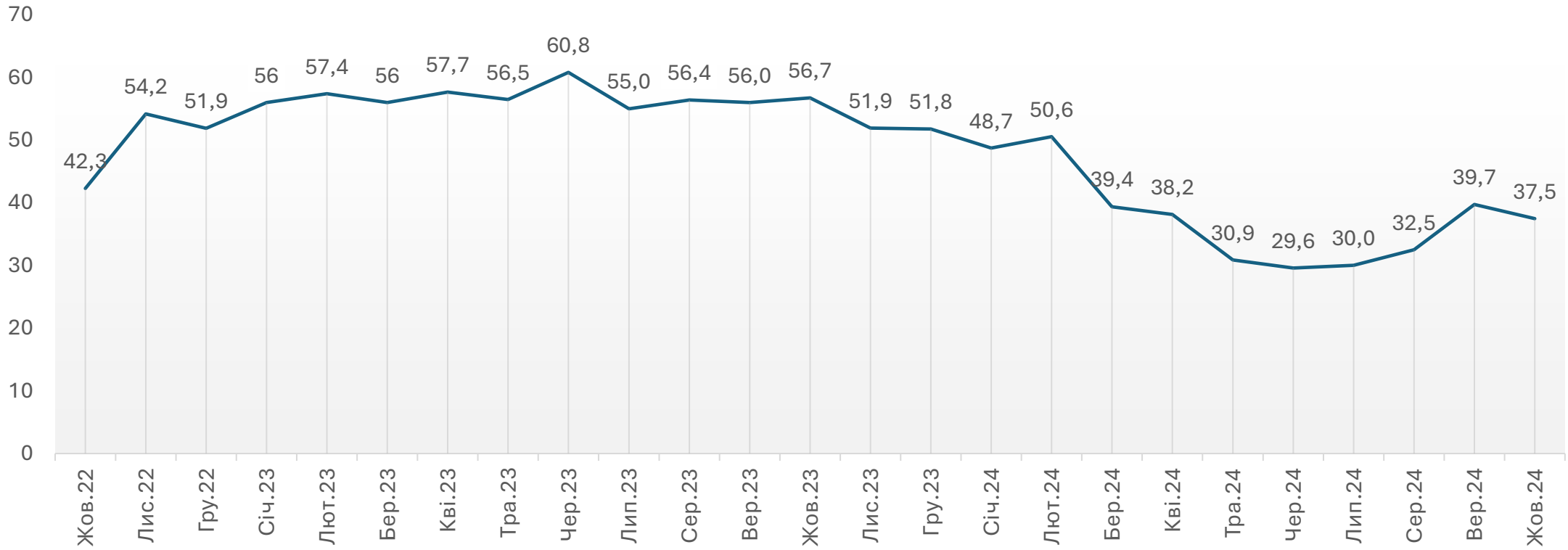

% підприємств, які **не мають уявлення про свої плани на 2 роки несуттєво зменшилась** (із 39,7% у вересні до 37,5% у жовтні)

ГОЛОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ 3. ДОВГОСТРОКОВІ ОЧІКУВАННЯ

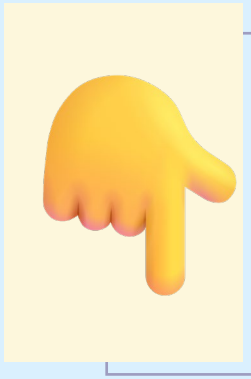

Очікування на дворічну перспективу несуттєво зменшились, із 0,15 до 0,12

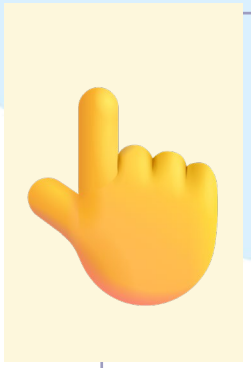

6-місячні очікування щодо фінансово-економічної ситуації на підприємстві та для загально-економічного середовища **залишаються позитивними та продовжують поступово покращуватись**

Очікування у довгостроковій перспективі несуттєво зменшились

Індекс очікуваних змін у довгостроковій перспективі (2 роки)

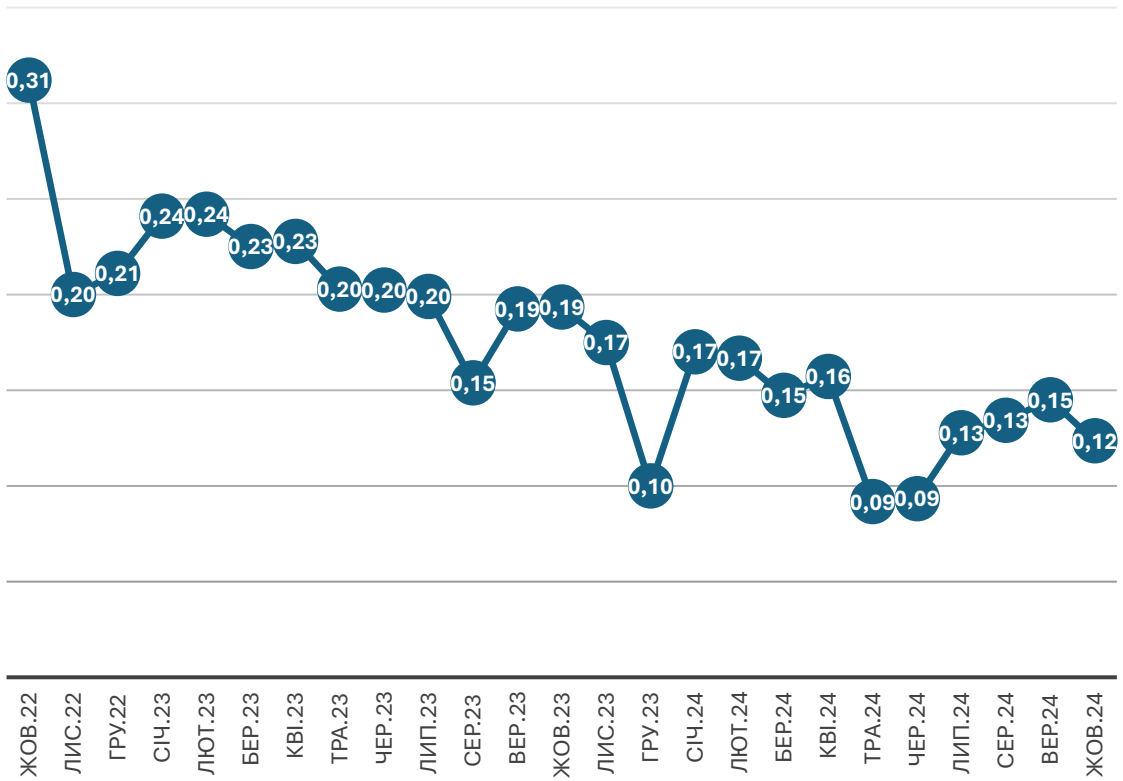

Очікування у дворічній перспективі

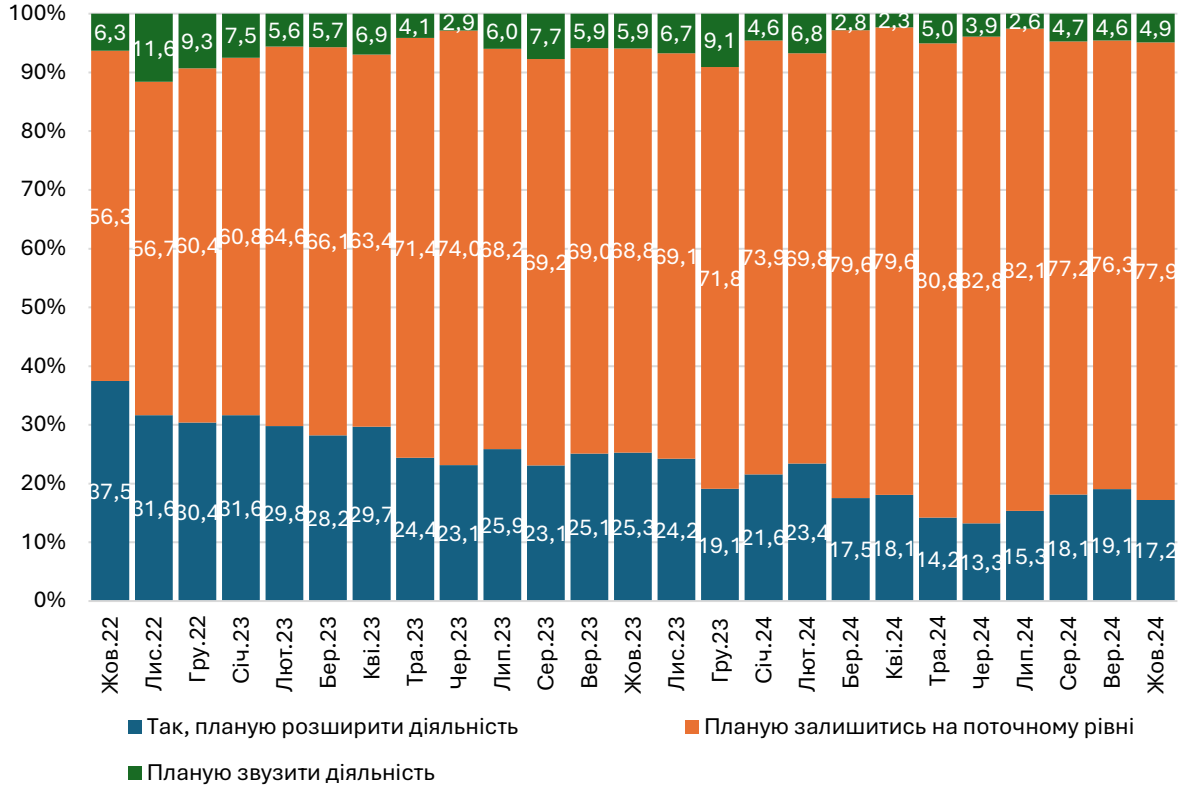

- Індекс очікуваних змін у перспективі на 2 роки у жовтні порівняно до вересня дещо зменшився, із 0,15 до 0,12
- Шкала з -1 (погано) до +1 (добре)

- У жовтні порівняно до вересня **частка тих, хто планує розширити діяльність дещо зменшилась** (із 19,1% до 17,2%)

6-місячні перспективи: Оптимізм поступово зростає

Фінансово-економічна ситуація на підприємстві

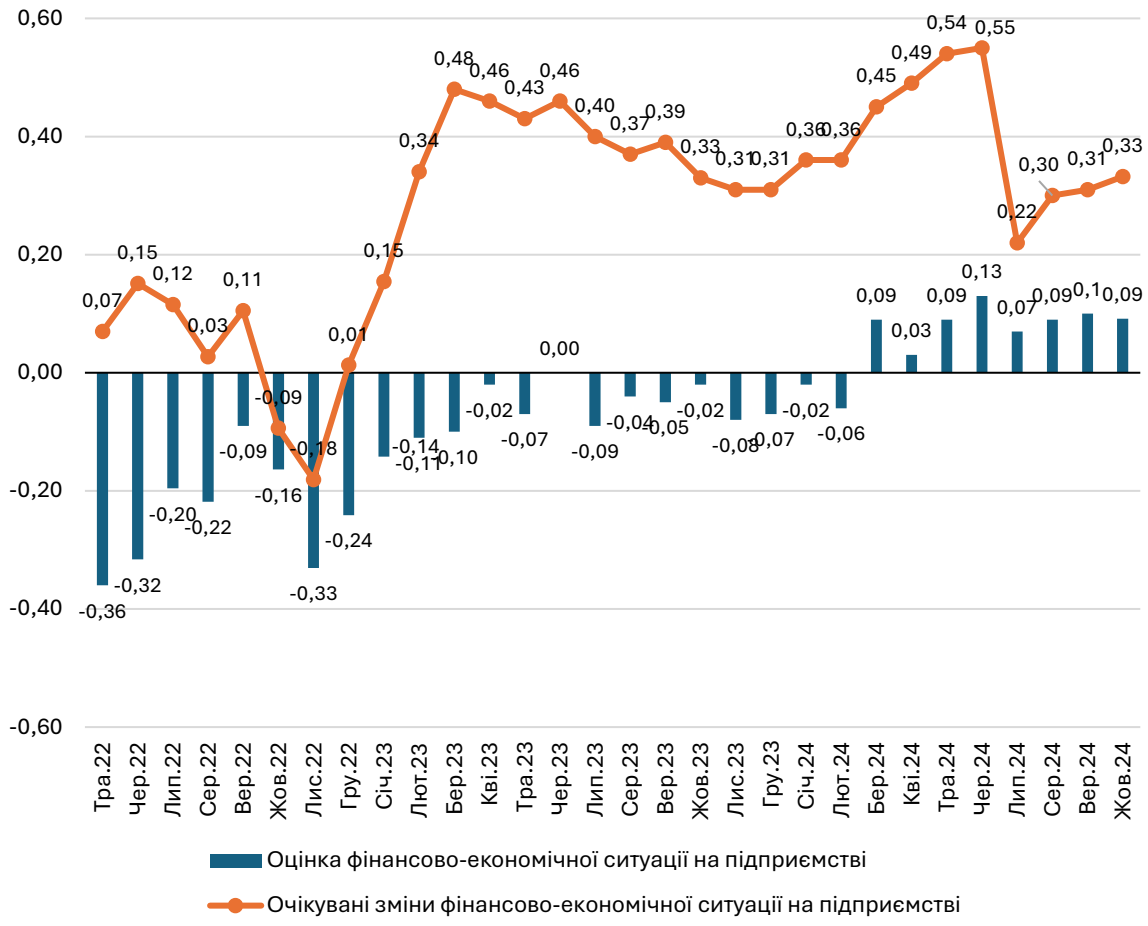

Загально-економічне середовище в країні

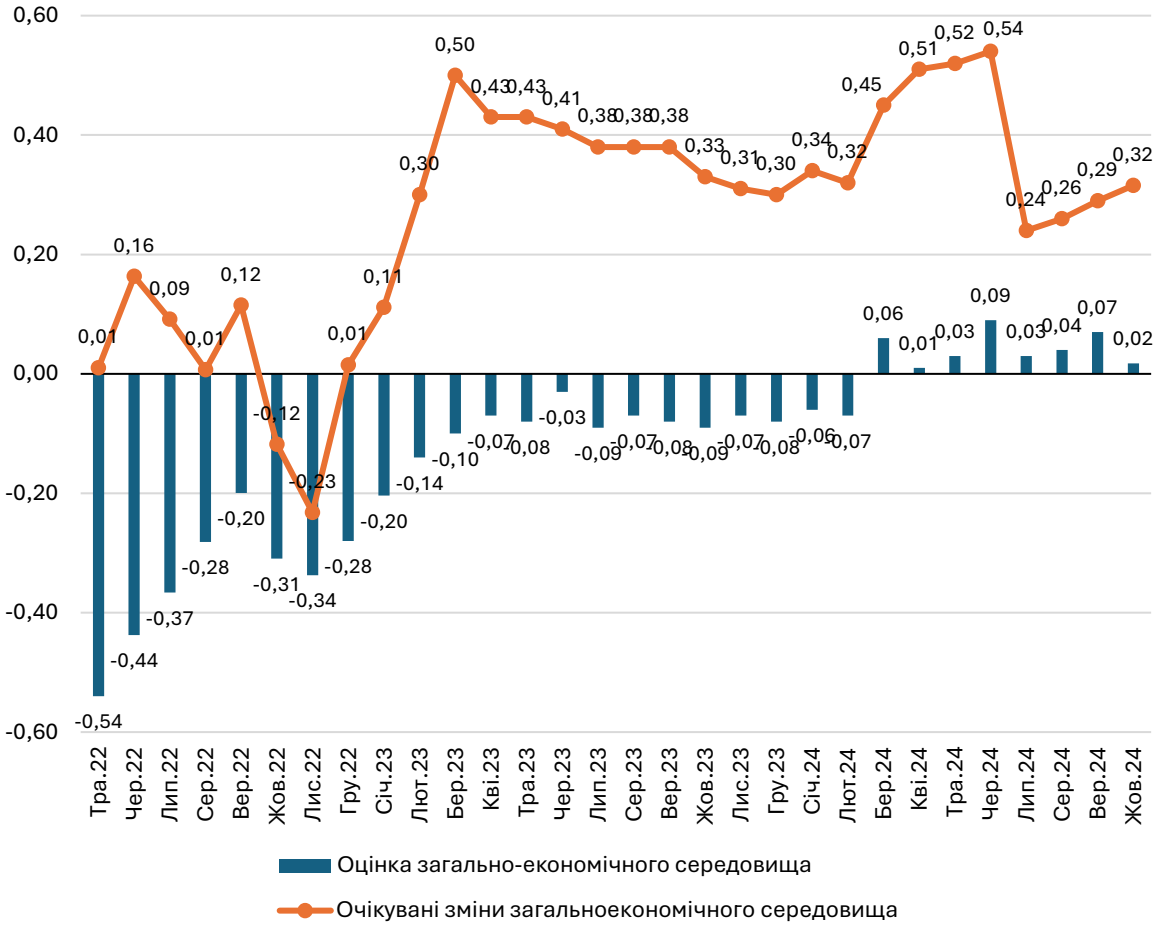

Динаміка змін результатів роботи підприємств та короткострокові очікування

ГОЛОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ 4. Жовтень vs Вересень та короткострокові очікування

У виробничих показниках **результати та очікування суттєво не змінились**

Очікування щодо **зайнятості знову несуттєво, проте зросли**, показники щодо **кількості працівників у вимушених відпустках** суттєво **не змінились**

Індекс змін експорту та **очікування** у тримісячній перспективі **суттєво не змінились**

Очікування як для **цін на сировину та матеріали,** так і для **цін на готову продукцію продовжують зростати**

Виробництво: результати та очікування залишаються без змін

Результати (жовтень до вересня)

- % підприємств, які **нарощували обсяги виробництва суттєво не змінився** (25,6%
- у жовтні vs 25,8% у вересні)
- % підприємств, що **скоротили обсяги виробництва без змін** (14,6%, як і у вересні)

Індекс змін залишається 0,18, як і у вересні

Очікування на 3 місяці

- % підприємств, які **планують збільшення обсягів виробництва** в найближчі 3-4 місяці, **дещо зріс** (із 38,5% до 40,8%)
- % підприємств, які **очікують скорочення обсягів виробництва також незначним чином збільшився** (із 5,5% у вересні до 7,3% у жовтні)

Індекс очікуваних змін виробництва без змін, 0,38

Виробництво, балансові показники

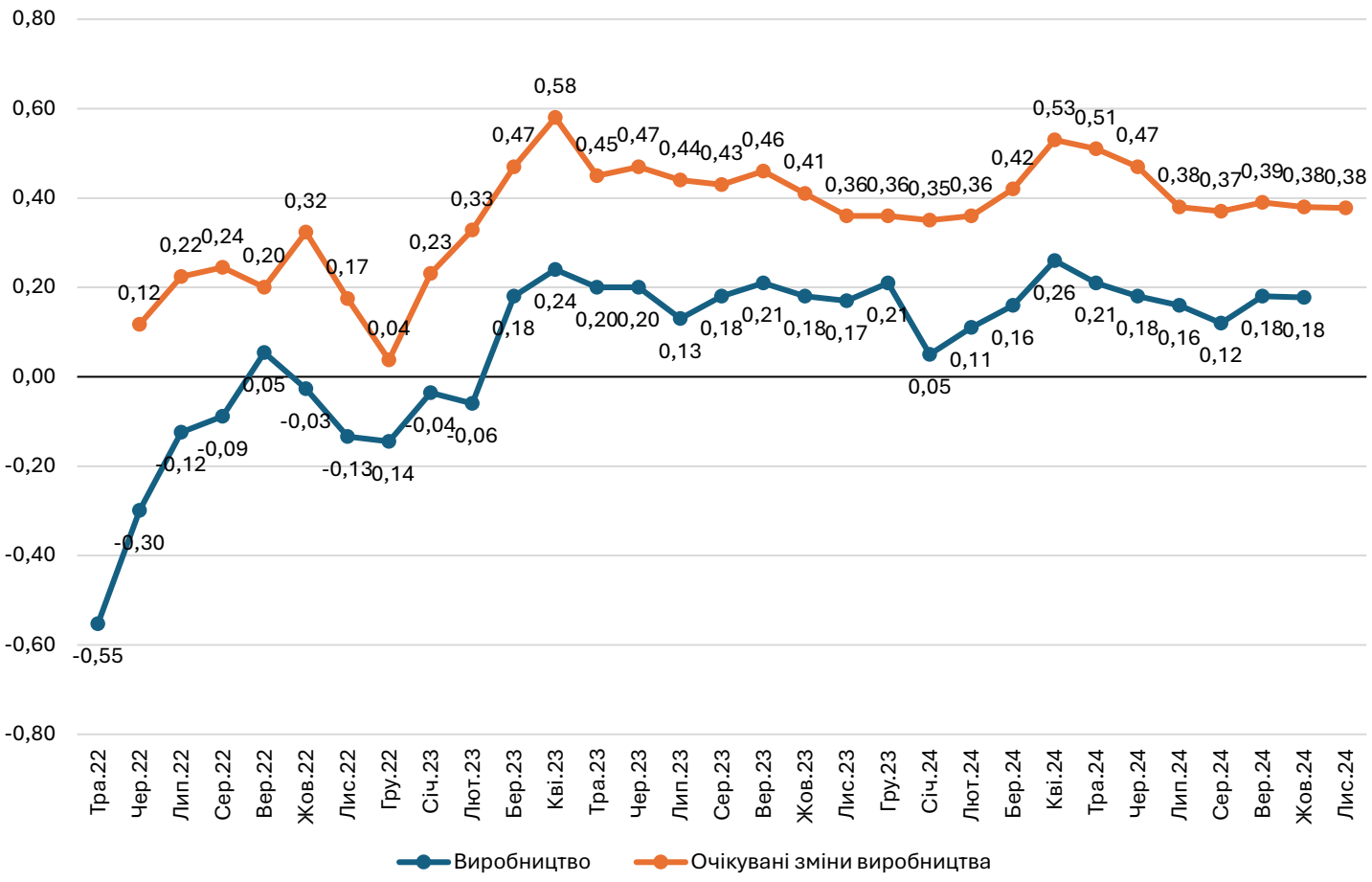

Експорт: результати та очікування істотно не змінились

Результати (жовтень до вересня)

- % підприємств, що **повідомляють про зростання експорту, дещо зменшився** (із 22,6% у вересні до 19,9% у жовтні)
- % підприємств, що **повідомляють про скорочення експорту, майже без змін** (15,8% у вересні vs 15% у жовтні)

Індекс змін несуттєво зменшився, із 0,13 до 0,11

Очікування на 3 місяці

- % підприємств, які **очікують зростання експорту, без істотних змін** (37,9% у вересні vs 36,6% у жовтні)
- % підприємств, які **планують скоротити експорт також без суттєвих змін** (8,2% у вересні та 6,8% у жовтні)

Індекс очікуваних змін експорту становить 0,35 (було 0,34)

Експорт, балансові показники

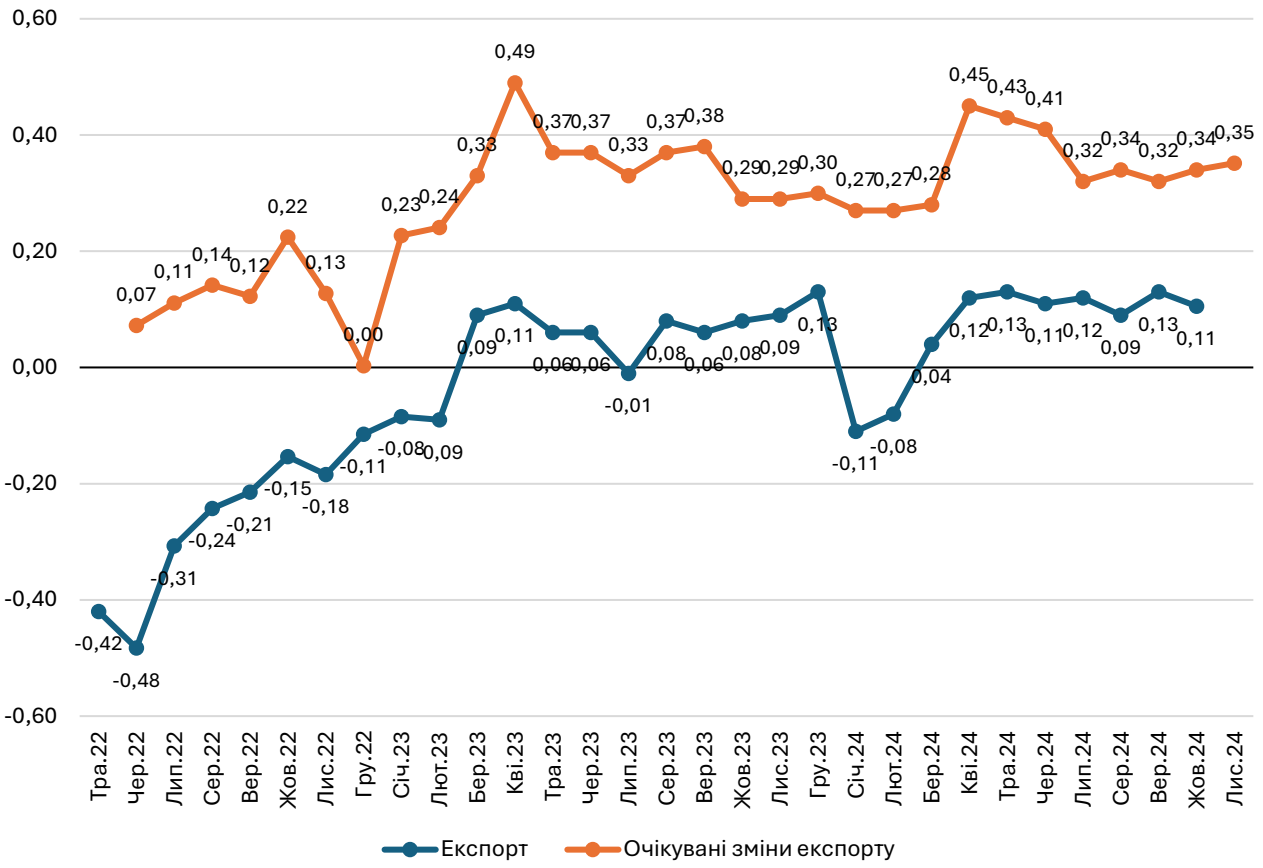

Продажі та нові замовлення: результати та очікування без істотних змін

Продажі

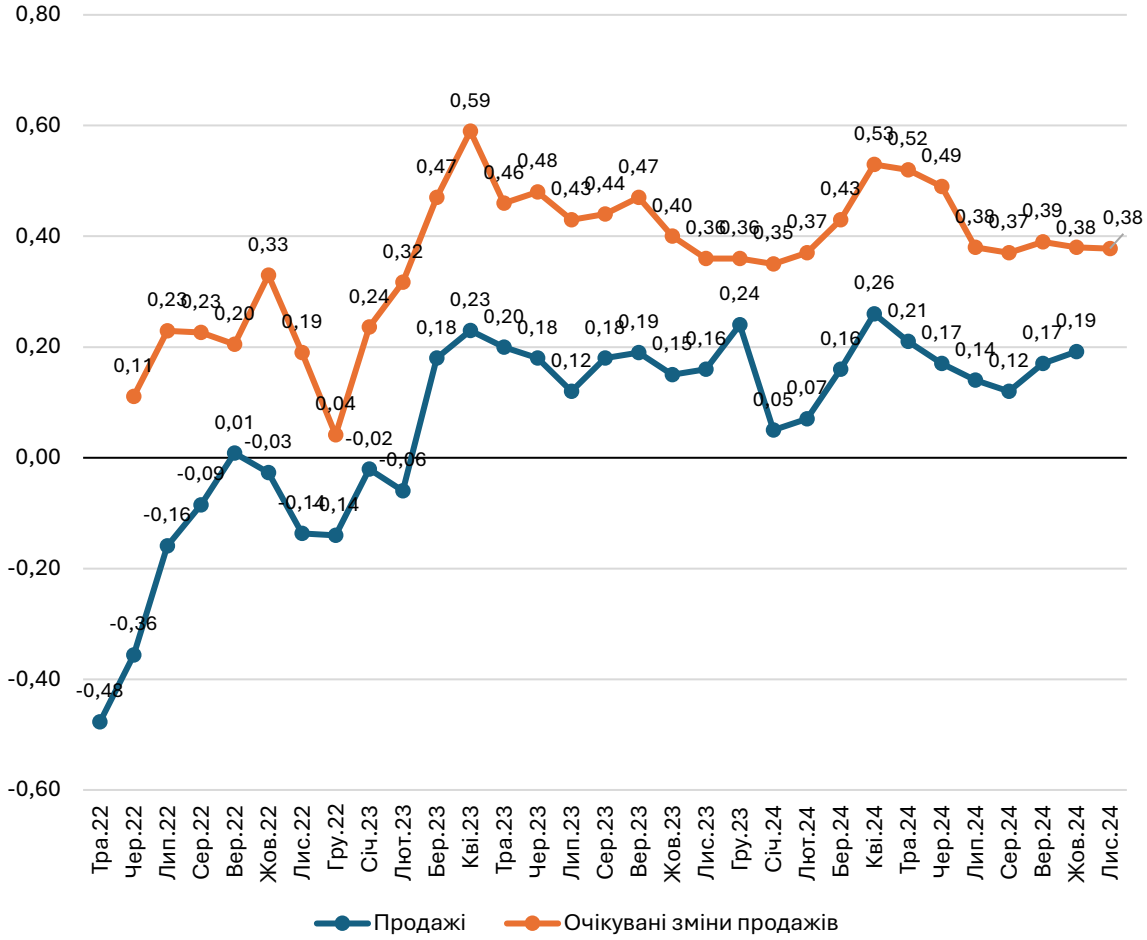

Нові замовлення

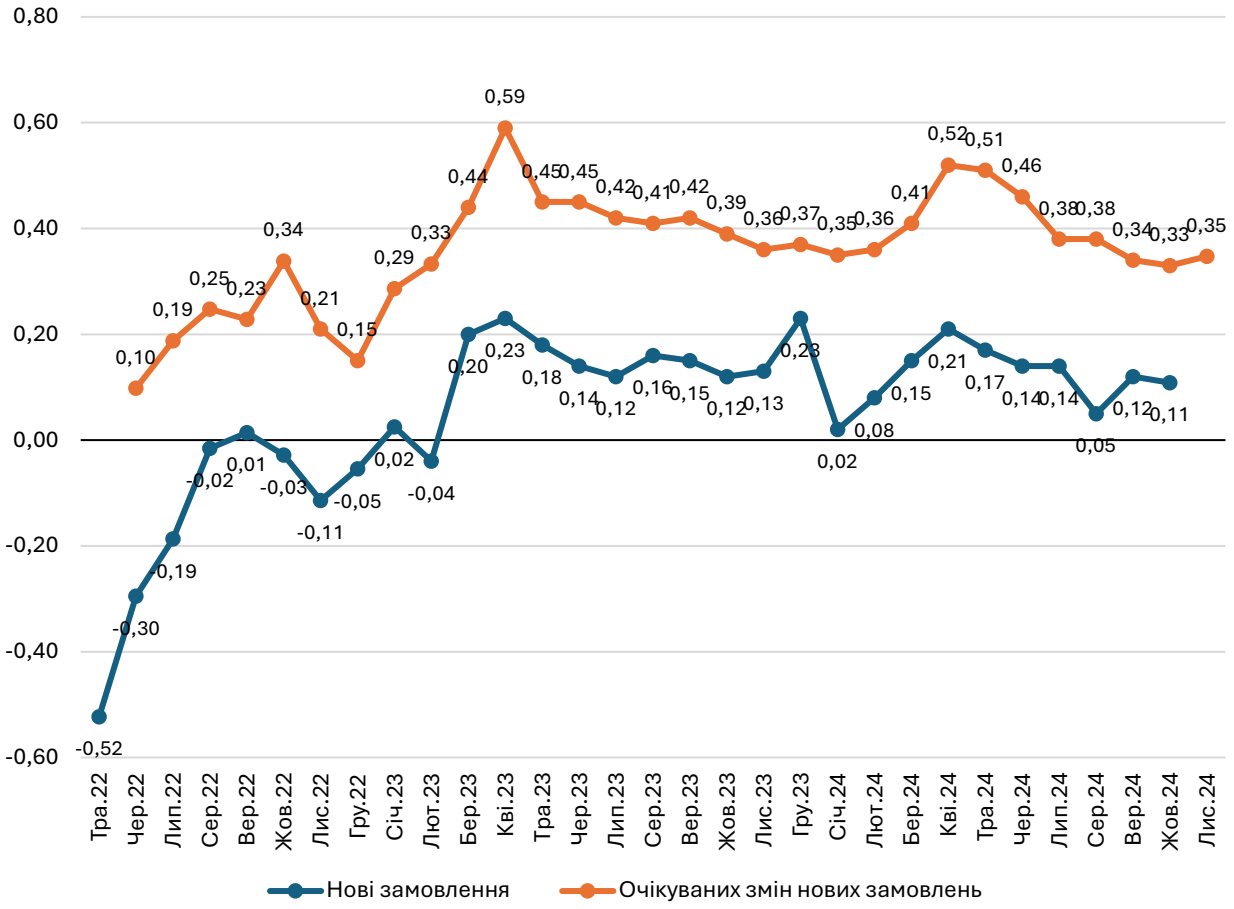

Портфель нових замовлень

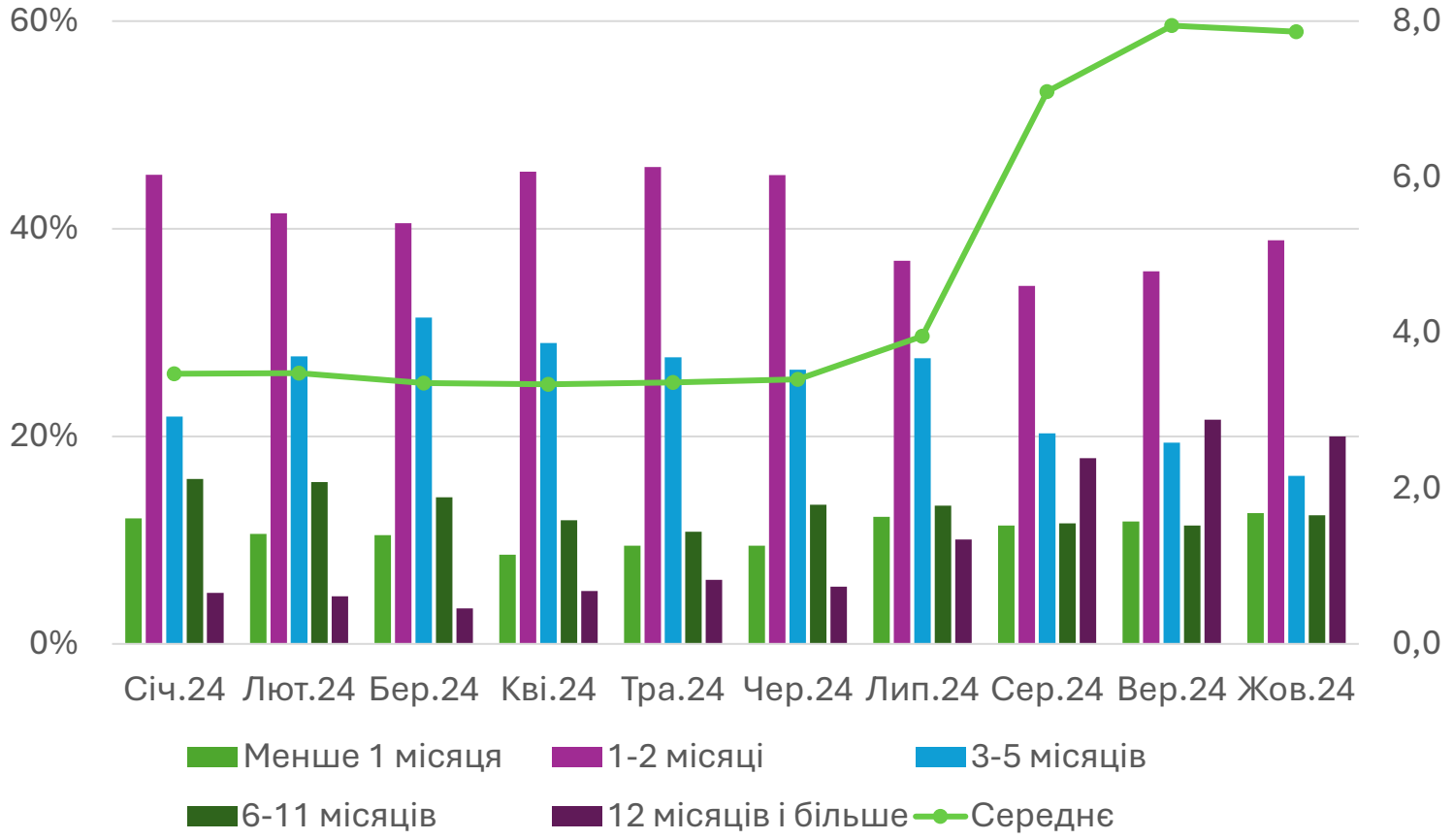

У жовтні 2024 року портфель замовлень серед опитаних підприємств дещо зменшився порівняно з вереснем

- Середній термін нових замовлень склав 7,9 місяця, залишаючись на найбільшому значенні за весь період опитування, як і у вересні
- Однак, частка підприємств із замовленнями на рік та більше наперед зменшилася з 22% у вересні до 20% у жовтні.
- Водночас частка підприємств, які мають замовлення не більше ніж на 2 місяці, зросла до 52% порівняно з 48% у вересні.

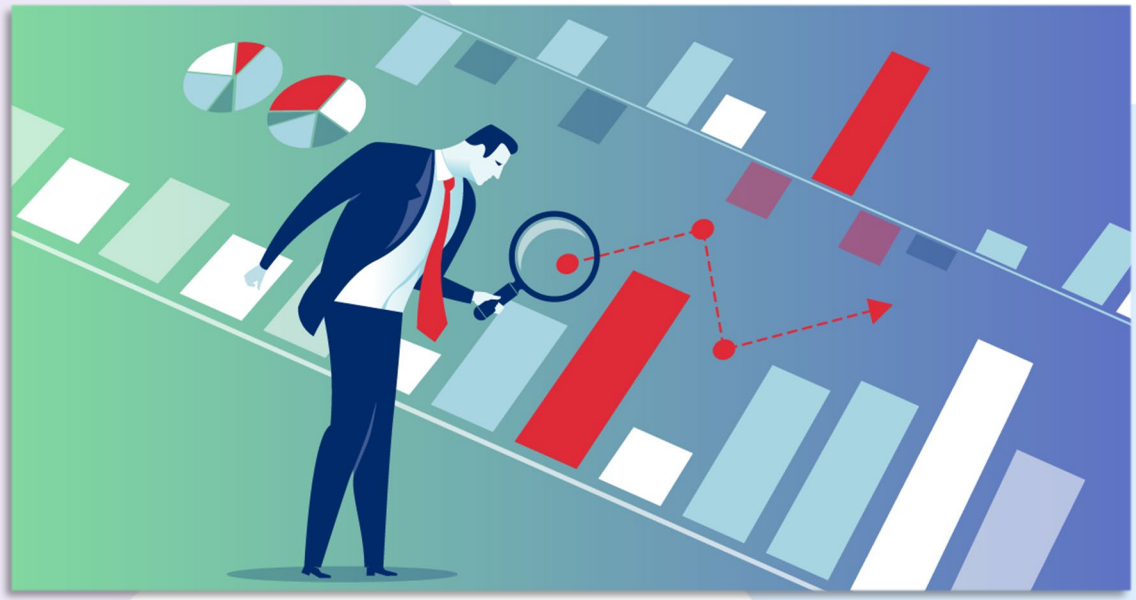

Динаміка цін

Ціни на сировину та матеріали: темпи зростання прискорюються

Результати (жовтень до вересня)

- % підприємств, що **повідомляють про зростання цін, дещо зріс** (із 29,4% у вересні до 31,3% у жовтні)
- % підприємств, які вважають, **що ціни на сировину та матеріали зменшились залишився без змін** (2,4%, як і у вересні)

Індекс змін цін на сировину та матеріали дещо зріс, із 0,26 до 0,29

Очікування на 3 місяці

- % підприємств, які **очікують зростання цін зріс** (із 43,8% до 46,9%)
- % підприємств, які **очікують на зниження цін істотно не змінився** (2,1% у вересні та 1,9% у жовтні)

Індекс очікуваних змін цін на сировину та матеріали збільшився, із 0,44 до 0,49

Ціни на сировину та матеріали, балансові показники

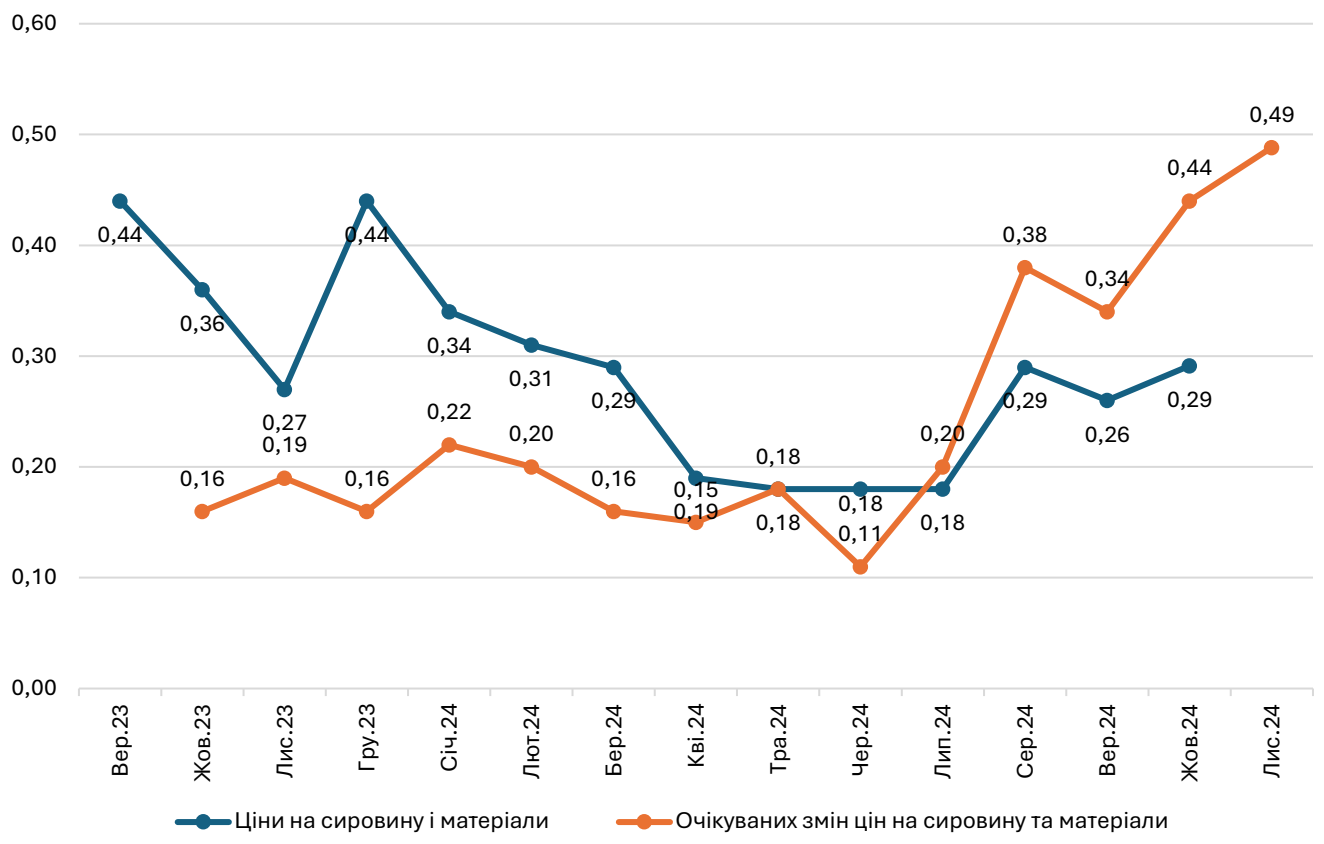

Ціни на готову продукцію: темпи зростання прискорюються

Результати (жовтень до вересня)

- % підприємств, що **повідомляють про зростання цін на готову продукцію, дещо зріс** (із 24,6% у вересні до 27,1% у жовтні)
- % підприємств, які вважають, що **ціни на готову продукцію знизились залишився без змін** (1,9%, як і у вересні)

Індекс змін цін на готову продукцію збільшився, із 0,22 до 0,27

Очікування на 3 місяці

- % підприємств, які **очікують зростання цін зріс** (із 41,3%до 45%)
- % підприємств, які **очікують на зниження цін без суттєвих змін** (2,1% у вересні та 1,9% у жовтні)

Індекс очікуваних змін цін на готову продукцію збільшився із 0,42 до 0,46

Ціни на готову продукцію, балансові показники

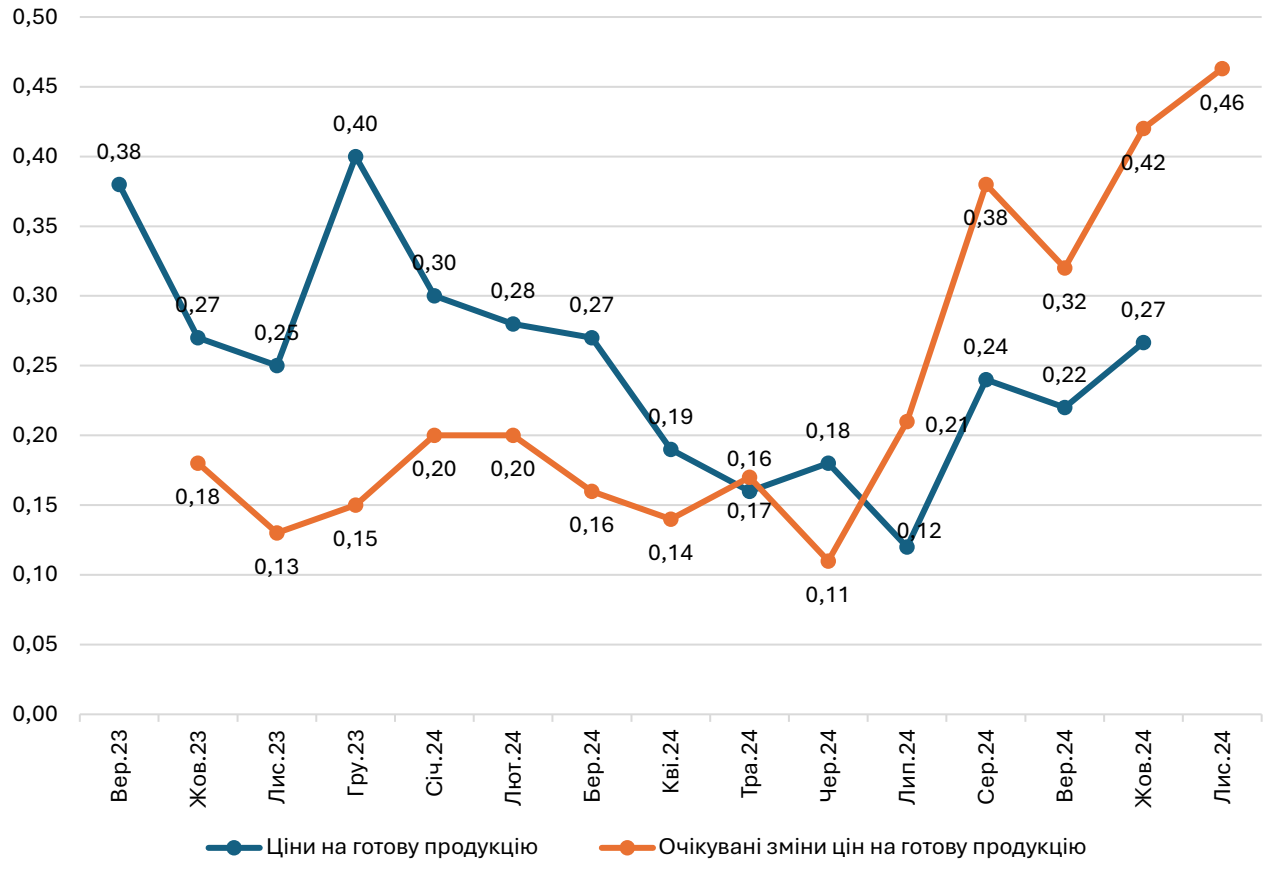

Зайнятість та ринок праці

Зайнятість: очікування знову несуттєво зросли

Кількість працівників

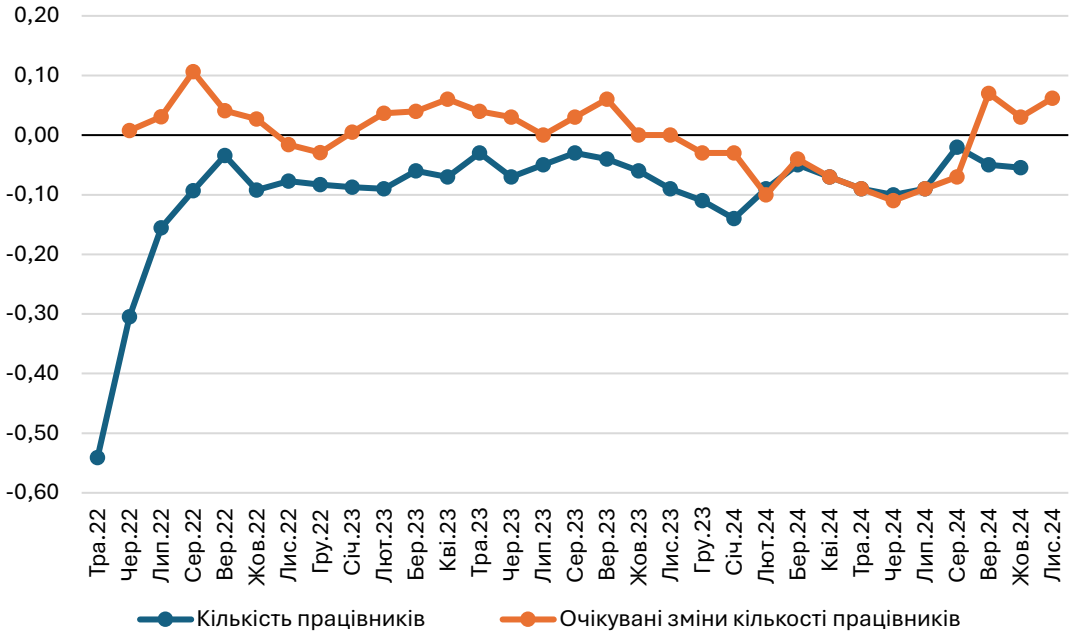

Кількість працівників у вимушених відпустках

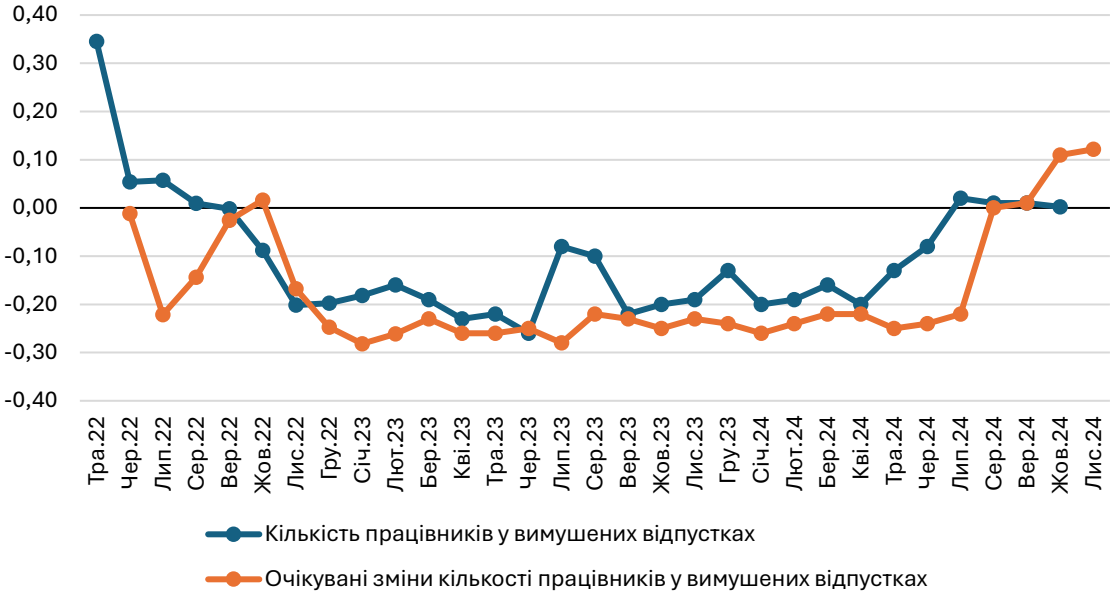

Очікування на 3 місяці

- % підприємств, що **планують зростання зайнятості в найближчі 3-4 місяці, без суттєвих змін** (12,1% у вересні та 13,8% у жовтні)
- % підприємств, які **мають намір скоротити чисельність працівників, дещо зменшився** (із 9,8% у вересні до 6,9% у жовтні)

Індекс очікуваних змін дещо зріс із 0,03 до 0,06

Очікування на 3 місяці

- % підприємств, які **планують збільшити кількість працівників у вимушених відпустках, суттєво не змінився** (13,9% у вересні та 14,4% у жовтні)
- % підприємств, які **планують скоротити працівників у вимушених відпустках, також істотно не змінився** (2,9% у вересні та 3% у жовтні)

Індекс очікуваних змін становить 0,12 (було 0,11)

Проблеми з пошуком кваліфікованих працівників знову зменшились

Проблеми при пошуку працівників

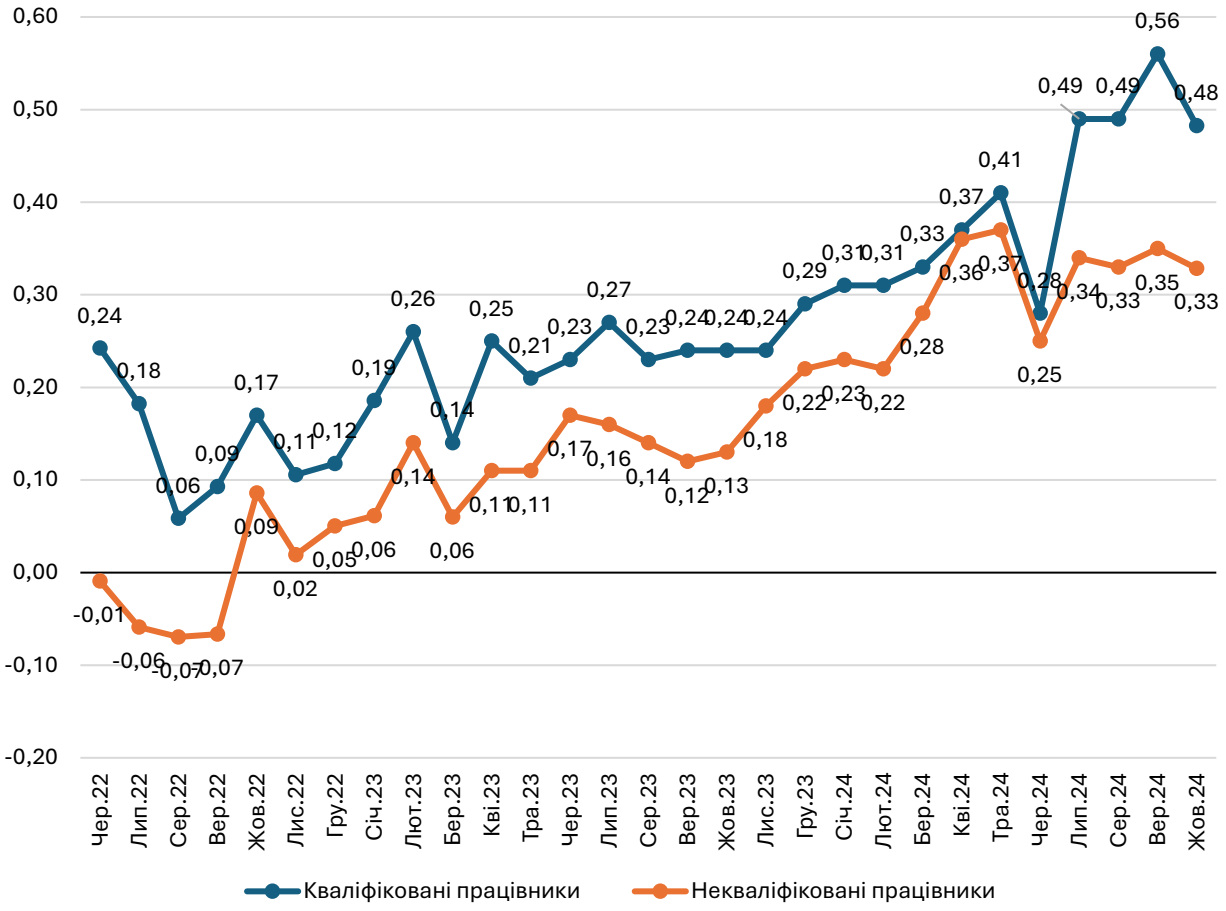

У жовтні труднощі з пошуком працівників кваліфікованих працівників знову зменшились

Кваліфіковані працівники:

- % тих, хто повідомив, що **таких працівників знайти складніше, дещо зменшився** (із 55,1% до 51,9%)
- % тих, хто вважає що **кваліфікованих працівників стало легше знайти, несуттєво зріс** (із 0,7% до 3,7%)

Індекс труднощів зменшився із 0,56 до 0,48

Некваліфіковані працівники:

- % тих, кому їх **важче шукати зменшився** (із 39,2% у вересні до 34,8% у жовтні)
- % тих, хто повідомив, що їх **легко знайти, без істотних змін** (5,9% у вересні та 4,3% у жовтні)

Індекс труднощів суттєво не змінився та становить 0,33 (було 0,35)

«Брак робочої сили» дещо втратив актуальність

- Частка підприємств, які вказали на **«брак робочої сили» як на перешкоду дещо зменшилась,** із 61% до 57%
- Водночас, **у переліку перешкод «брак робочої сили» опустився з 1-го на 2-ге місце**

Брак робочої сили внаслідок призову та/або виїзду співробітників, % респондентів

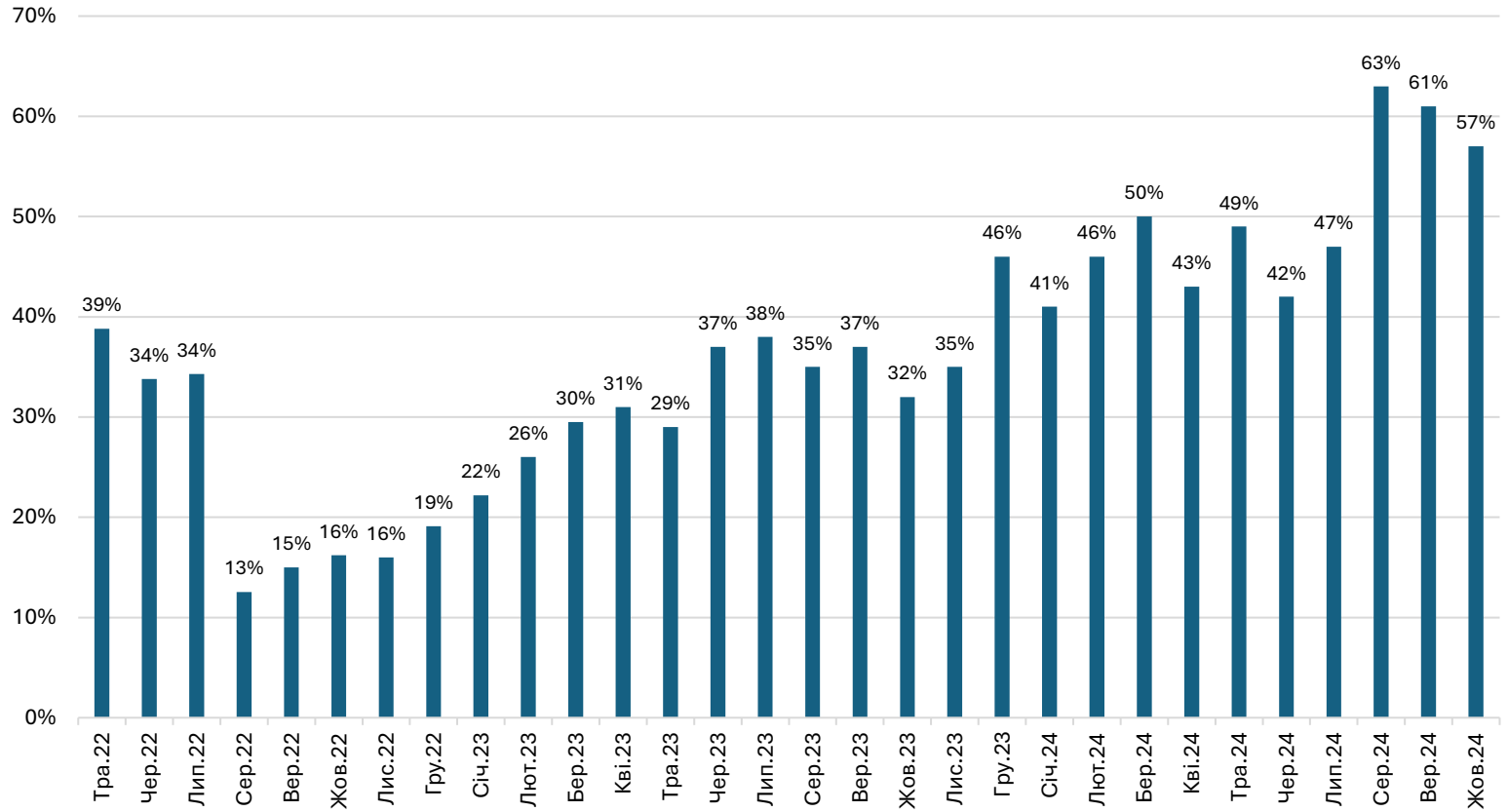

Перешкоди для ведення бізнесу. Політика уряду

Головні результати 5. Перешкоди та економічна політика

«Небезпечно працювати» знову очолює список перешкод із збільшенням значення

«Перебої з електрикою» значно зменшившись у значенні **опустились з 3-го на 5-те місце**

«Брак робочої сили» опустився з 1-го на 2-ге місце, з поступовим зменшенням значення

Негативні оцінки економічної політики Уряду знову дещо зросли

Основні перешкоди для ведення бізнесу у воєнний час, % респондентів

У жовтні 2024 року відбулись деякі перестановки у трійці лідерів

- **«Небезпечно працювати»** зі збільшенням значення (із 56% до 62%) **піднялась із 2-го на 1-ше місце**
- **«Брак робочої сили» поступово зменшуючись у значенні у значенні** (63% у серпні, 61% у вересні та 57% у жовтні) **опустився з 1-го на 2-ге місце**
- Перешкода «**зростання цін на сировину та товари»** не дивлячись на **несуттєве зменшення значення** (із 45% до 43%) **залишається на 3-му місці**
- **«Перебої з електроенергією»** із суттєвим зменшенням значення (із 45% до 22%) **опустились з 3-го на 5-те місце у рейтингу перешкод**
- **Корупція та тиск з боку правоохоронних органів все ще не є суттєвими проблемами**

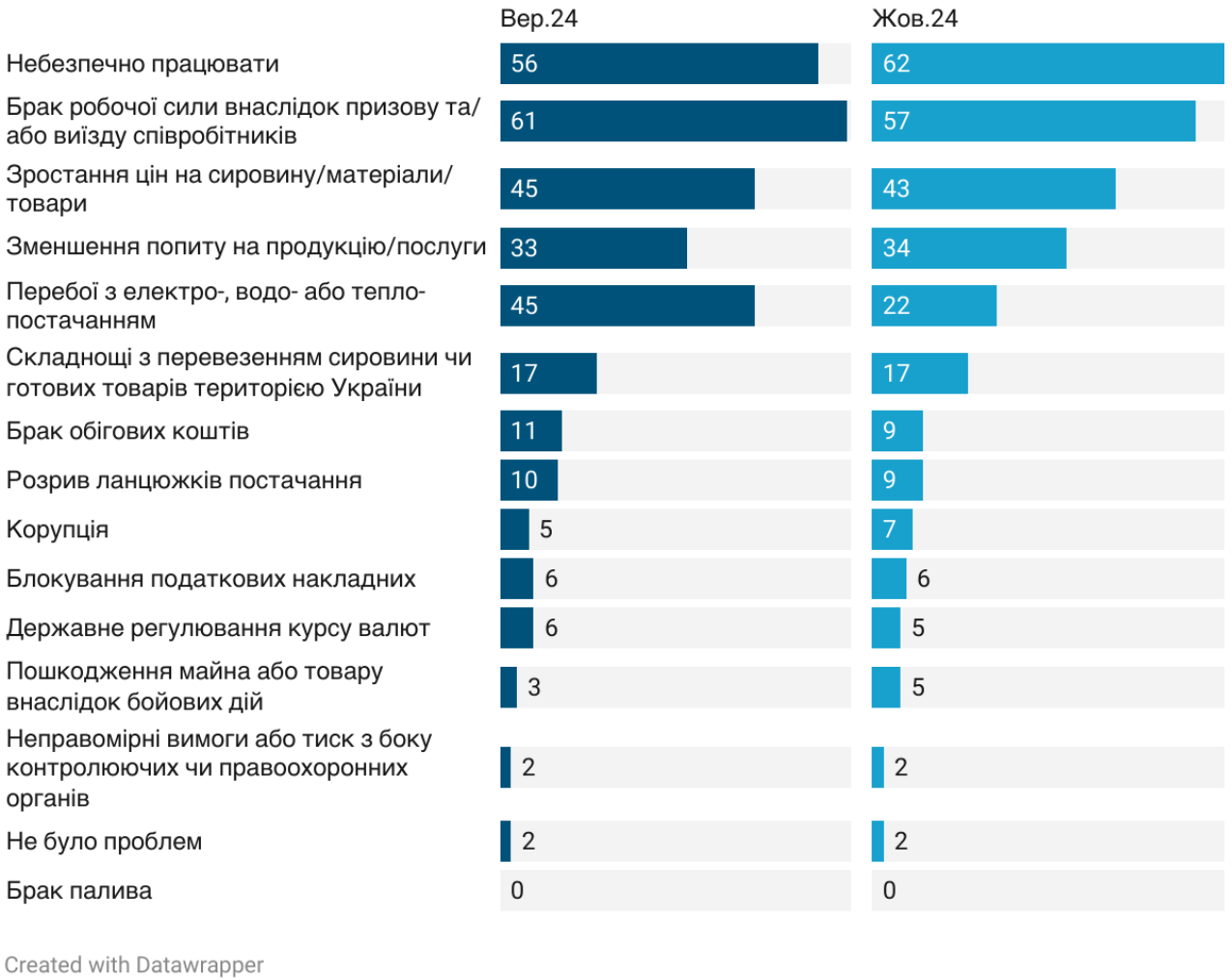

Перешкоди для зростання виробництва: довоєнний контекст

Щоквартально ми використовуємо перелік перешкод для зростання виробництва з довгострокового «Дослідження ділової думки»*

- У жовтні 2024 року серед перешкод для зростання виробництва підприємства найчастіше **згадували війну та несприятливу безпекову ситуацію**
- 2-ге, 3-тє та 4-те місця зайняли **брак кваліфікованих працівників** (зріс у жовтні), **низький попит** (значення знизилося) та **надмірне оподаткування** (значення зросло)
- **Несприятливий регуляторний клімат**** займає 5-ту позицію у цьому рейтингу, зрісши у порівнянні з 2-м кварталом 2024 року

* Остання хвиля Дослідження ділової думки до повномасштабного російського вторгнення була проведена у лютому 2022 року

** Регуляторний клімат – це сукупний показник, що складається з «високого регуляторного тиску», «змін у законодавстві» та «корупції»

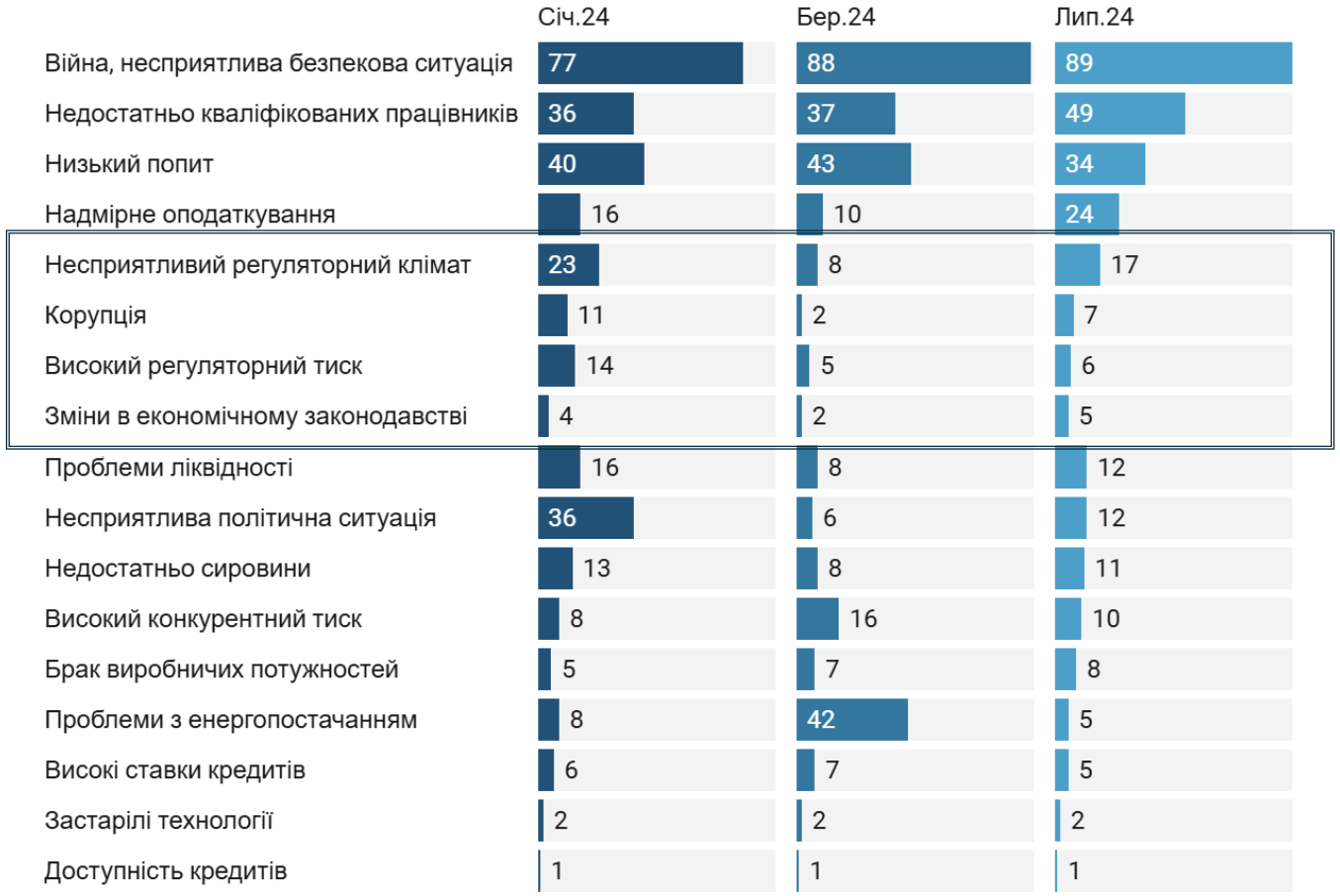

«Небезпечно працювати» на першій позиції у рейтингу

- Частка підприємств, **які повідомили, що працювати небезпечно, збільшується другий місяць поспіль,** та у жовтні збільшилась із 56% до 62%
- У переліку перешкод «небезпечно працювати» **піднялась з 2-го на 1-ше місце**

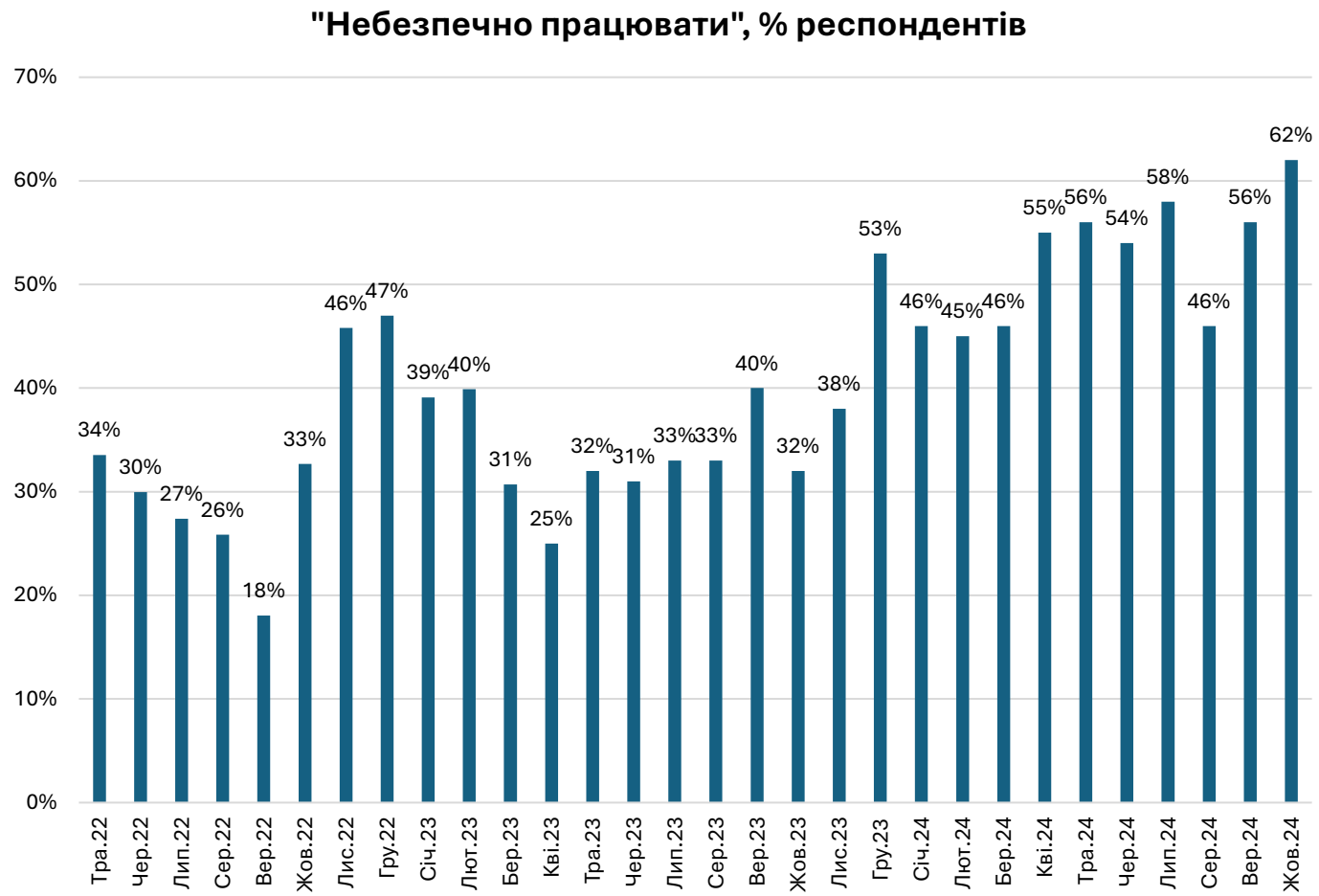

«Небезпечно працювати» у різних вимірах

«Небезпечно працювати» за розміром підприємств, % респондентів

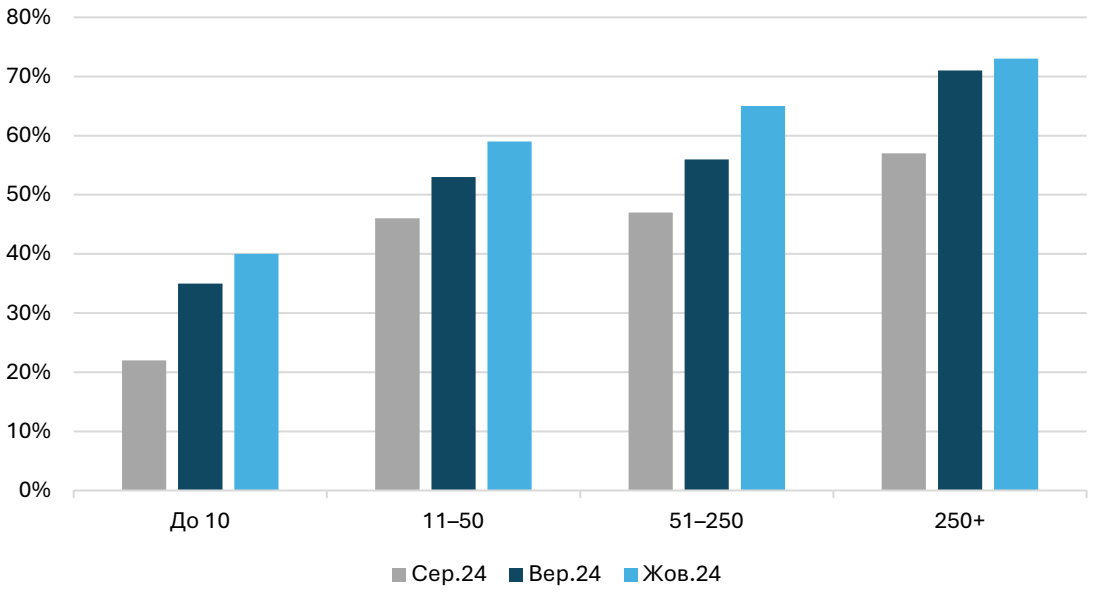

- % підприємств, які обрали «небезпечно працювати», суттєво збільшився для всіх підприємств, та суттєво не змінився і залишається найвищим для великих підприємств
- 80+% опитаних у Вінницькій, Харківській, Полтавській, Дніпропетровській, Житомирській, Запорізькій, Закарпатській та Черкаській областях вважають небезпечні умови перешкодою для ведення бізнесу

«Небезпечно працювати» за регіоном, % респондентів

	Вер.24	Жов.24
Черкаська	100	100
Закарпатська	100	100
Запорізька	100	100
Полтавська	87	100
Житомирська	32	100
Дніпропетровська	95	95
Харківська	65	83
Вінницька	80	80
Кіровоградська	70	74
Одеська	86	71
Київська	75	60
Сумська	45	40
м. Київ	33	35
Хмельницька	23	29
Волинська	3	18
Чернівецька	9	15
Чернігівська	0	0
Львівська	0	0
Рівненська	25	NA
Тернопільська	NA	NA
Івано-Франківська	NA	NA

Created with Datawrapper

Примітка. Кількість респондентів в Івано-Франківській, Тернопільській та Рівненській областях була недостатньою для порівняльного аналізу цього питання

«Зростання цін» третій місяць поспіль замикає трійку лідерів серед перешкод веденню бізнесу

- **Частка підприємств, для яких «зростання цін на сировину та матеріали» незначним чином зменшилась у значенні** (із 45% у вересні до 43% у жовтні)
- У переліку перешкод «зростання цін» **залишається на 3-му місці**

Зростання цін на сировину та матеріали, % респондентів

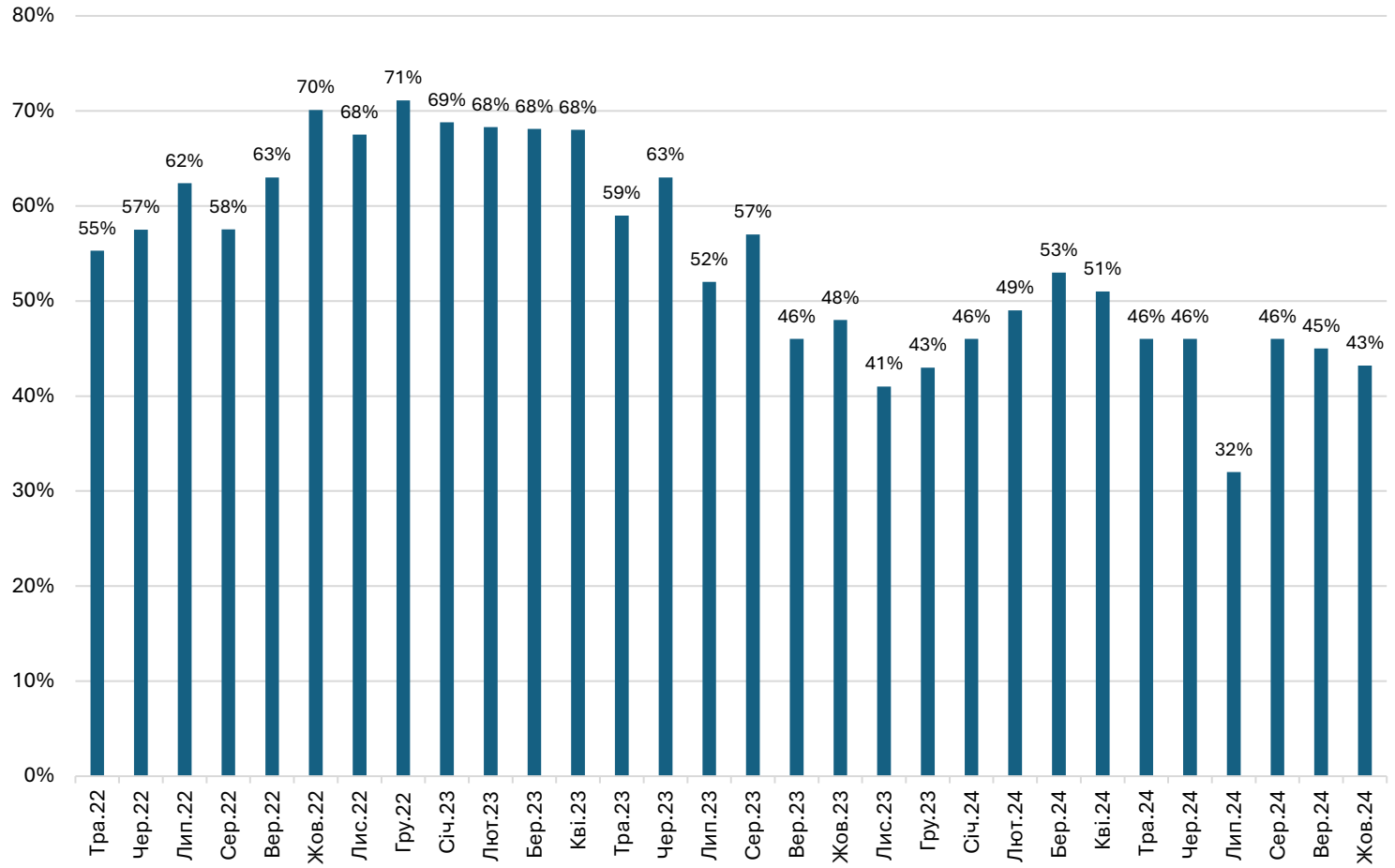

«Перебої з електрикою» продовжують втрачати актуальність

- **Частка компаній, для яких «перебої з електроенергією» є перешкодою зменшилась вдвічі** (із 45% у вересні до 22% у жовтні)
- **У переліку перешкод** «перебої з електроенергією» **опустилися з 3-го на 5-те місце**

Перебої з електропостачанням як перешкода для бізнесу, % респондентів

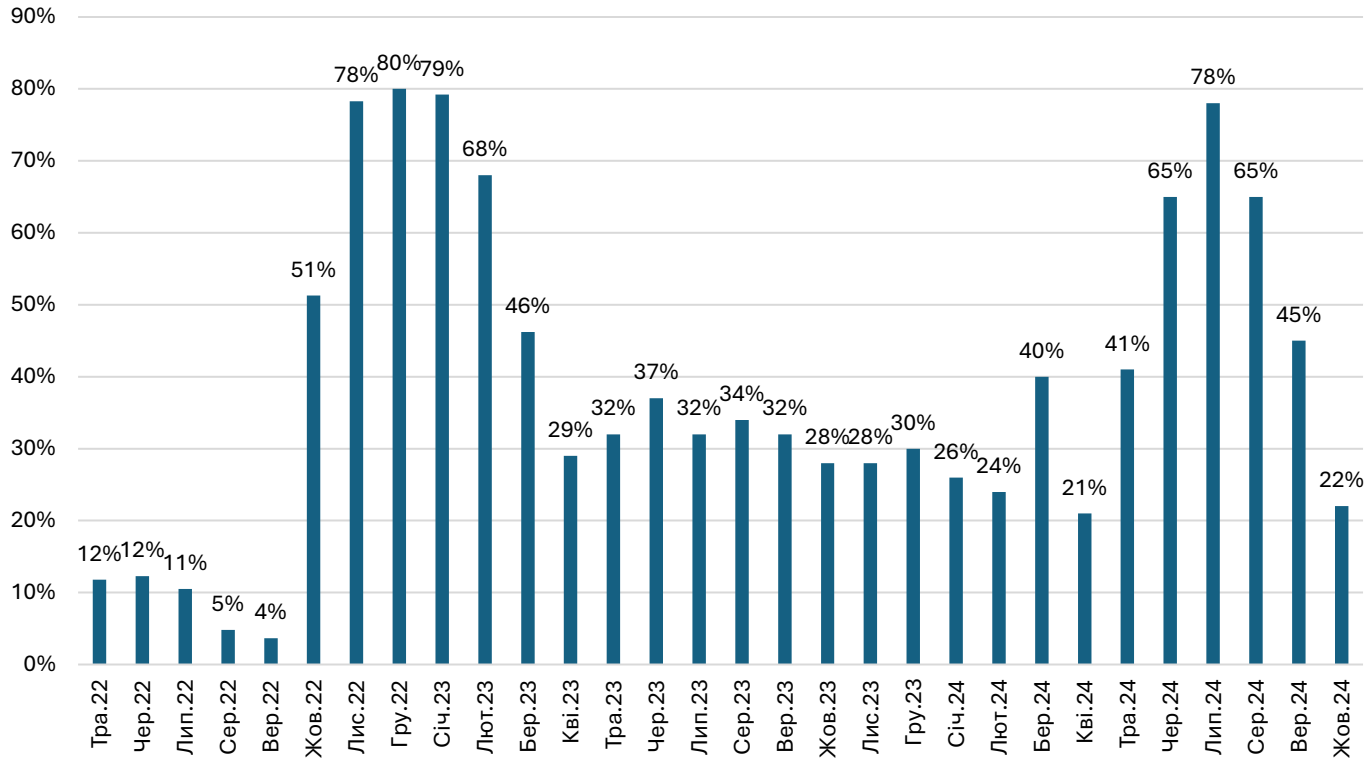

Негативні оцінки економічної політики Уряду знову дещо зросли

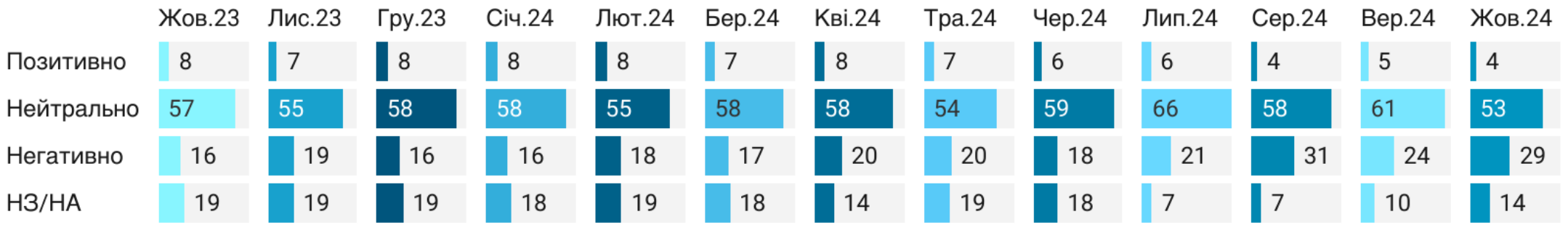

Created with Datawrapper

- **Частка позитивних оцінок політики Уряду щодо підтримки бізнесу суттєво не змінилась** та становить 4% (було 5% у вересні)
- **Частка нейтральних оцінок політики Уряду щодо підтримки бізнесу у жовтні зменшилась** (із 61% до 53%)
- **Частка негативних оцінок знову дещо зросла** (із 24% до 29%)
- **Частка тих, хто не визначився з відповіддю, також дещо зросла** (із 10% до 14%)

Відключення електроенергії

ГОЛОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ 6: ПЕРЕБОЇ З ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯМ

"Перебої з електроенергією" зі значним зниженням значення опустилися з 3 на 5 місце (з 45% у вересні до 22% у жовтні)

Чверть (25%) підприємств були змушені тимчасово призупиняти роботу через відключення електроенергії у серпні 2024 року

У вересні 2024 року через перебої з електроенергією бізнес втратив 4% загального робочого часу

Більше втрат зазнають мікропідприємства. Серед галузей промисловості найбільші втрати часу припадають на хімічну промисловість та деревообробку

«Перебої з електрикою» продовжують втрачати актуальність

- **Частка компаній, для яких «перебої з електроенергією» є перешкодою, зменшилась вдвічі** (із 45% у вересні до 22% у жовтні)
- **У переліку перешкод** «перебої з електроенергією» **опустилися з 3-го на 5-те місце**

Перебої з електропостачанням як перешкода для бізнесу, % респондентів

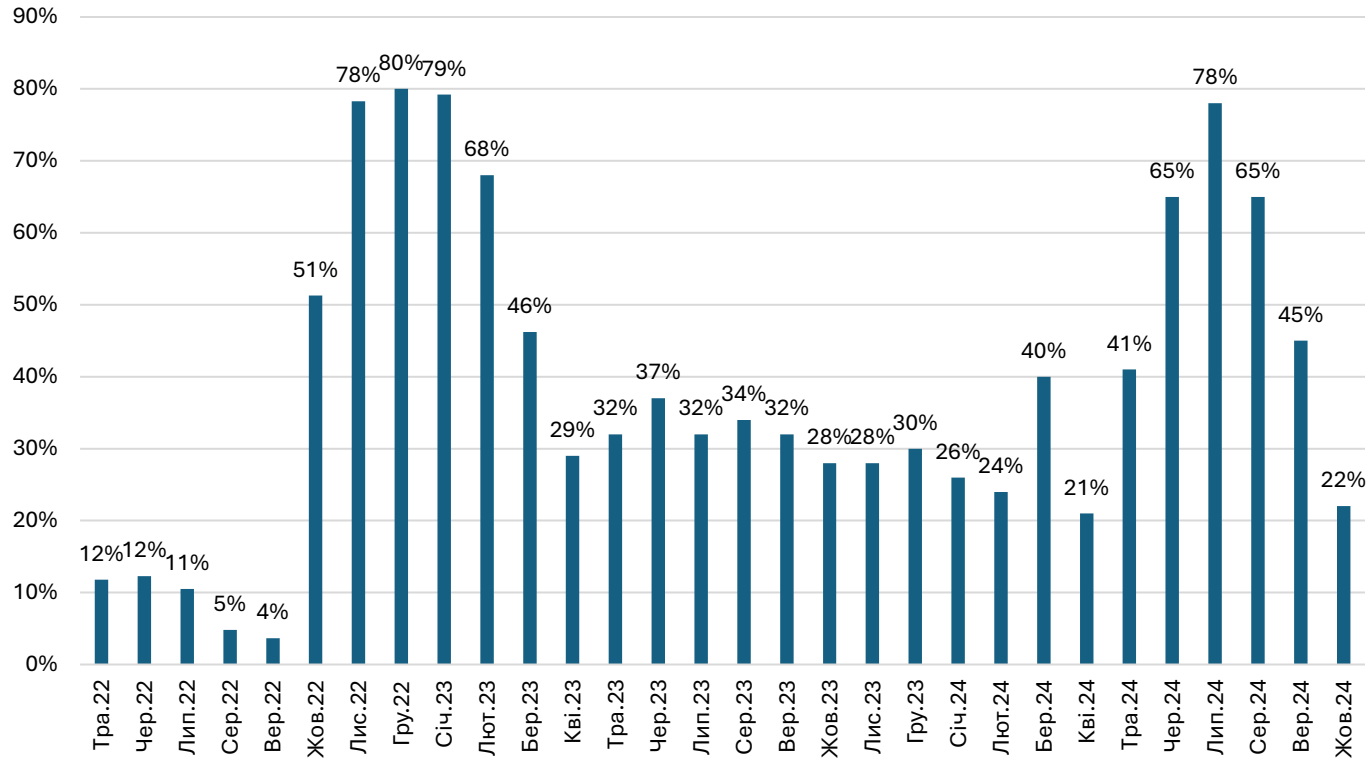

Менше підприємств змушені зупиняти роботу через перебої з електроенергією

Вплив відключень електроенергії на роботу підприємств (% опитаних)

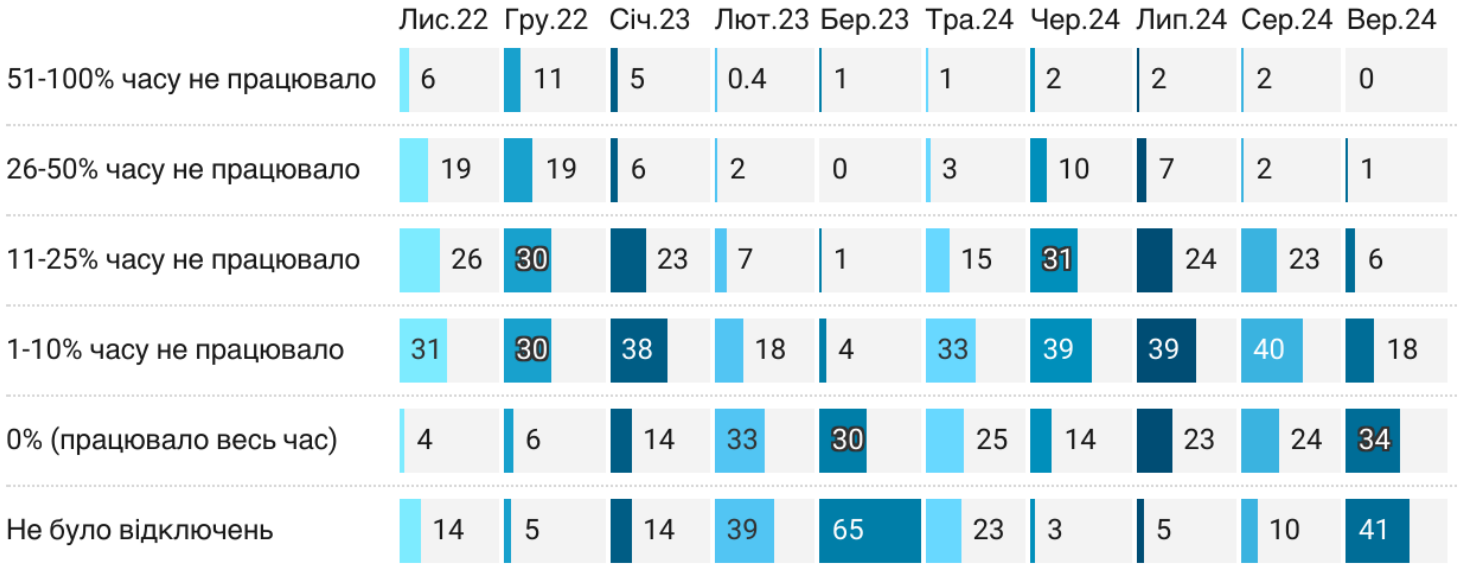

Created with Datawrapper

Чверть (25%) бізнесів тимчасово призупиняли роботу через відключення електроенергії у вересні 2024 року (66% у серпні):

- 18% підприємств зупиняли роботу лише на 1-10% робочого часу, а 6% – на 11-25% робочого часу
- Лише декілька підприємств (близько 0%) не відпрацьовували більше половини робочого часу (51-100%)
- Проте 34% бізнесів працювали безперервно, попри відключення електроенергії
- У 41% бізнесів не було відключень електроенергії

Втрати робочого часу через відключення електроенергії

- **У вересні 2024** року через перебої з електроенергією **бізнес** втратив **4%** загального **робочого часу**
- Були зафіксовані **відмінності між галузями** та **регіонами**
- **Найбільших втрат** часу через перебої з електроенергією зазнали підприємства **Харківської, Волинської** та **Сумської областей**

Середній % часових втрат

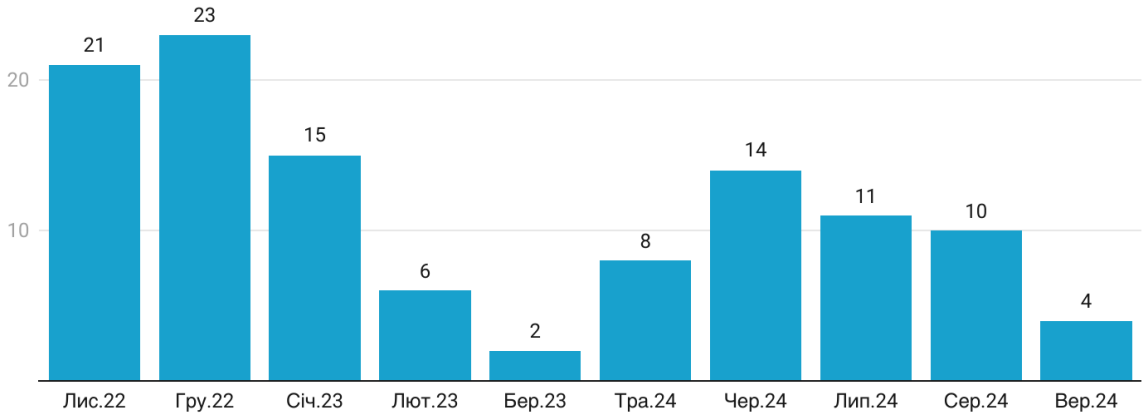

Created with Datawrapper

Середній % часових втрат за регіоном

	Лис.22	Гру.22	Січ.23	Лют.23	Тра.24	Чер.24	Лип.24	Сер.24	Вер.24
Волинська	26	31	12	5	9	11	9	9	10
Харківська	42	49	30	6	11	22	8	15	10
Сумська	24	19	31	20	24	22	17	21	9
Львівська	6	6	6	6	8	22	11	1	8
Тернопільська	6	6	6		4		14	9	8
Запорізька	36	37	13	3	14	18	24	14	4
Київська	18	26	11	18	4	7	4	3	2
Дніпропетровська	6	17	8	6	0	25	6	6	2
Кіровоградська	23	27	12	1	5	18	16	8	2
Полтавська	20	11	6	6	8	5	5	9	2
Хмельницька	53	46	52	13	14	23	19	14	2
Чернівецька	21	35	27	1	3	19	12	12	1
Одеська	7	4	2	0	9	6	5	5	0
Житомирська	8	16	2	1	0	18	6	3	0
Черкаська	13	28	5	0	0	8	20	18	
Чернігівська	28	26	9	0	15	18	6	9	
Київ	22	21	15	13	10	10	14	6	
Закарпатська	10	24	5	1	0	6	8	6	
Рівненська	8	12	14	21	4	2	2	0	
Вінницька	26	23	16	3	3	3	1		
Івано-Франківська	6	10	6		3				

Нове щомісячне опитування підприємств, #30, (10/2024)

Найбільше від блекаутів потерпає мікробізнес

- **Мікропідприємства** зазнають значно **більших втрат**
- Серед галузей промисловості **найбільші втрати** часу припадають на **хімічну** промисловість та **деревообробку**

% часових втрат, за розміром підприємств

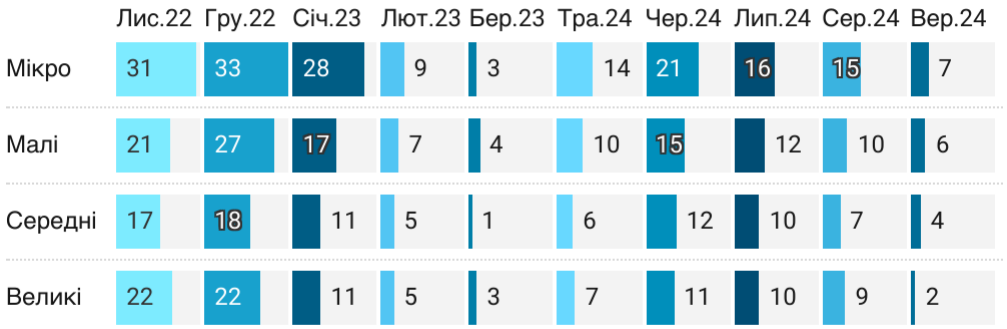

Created with Datawrapper

% часових втрат, за галуззю

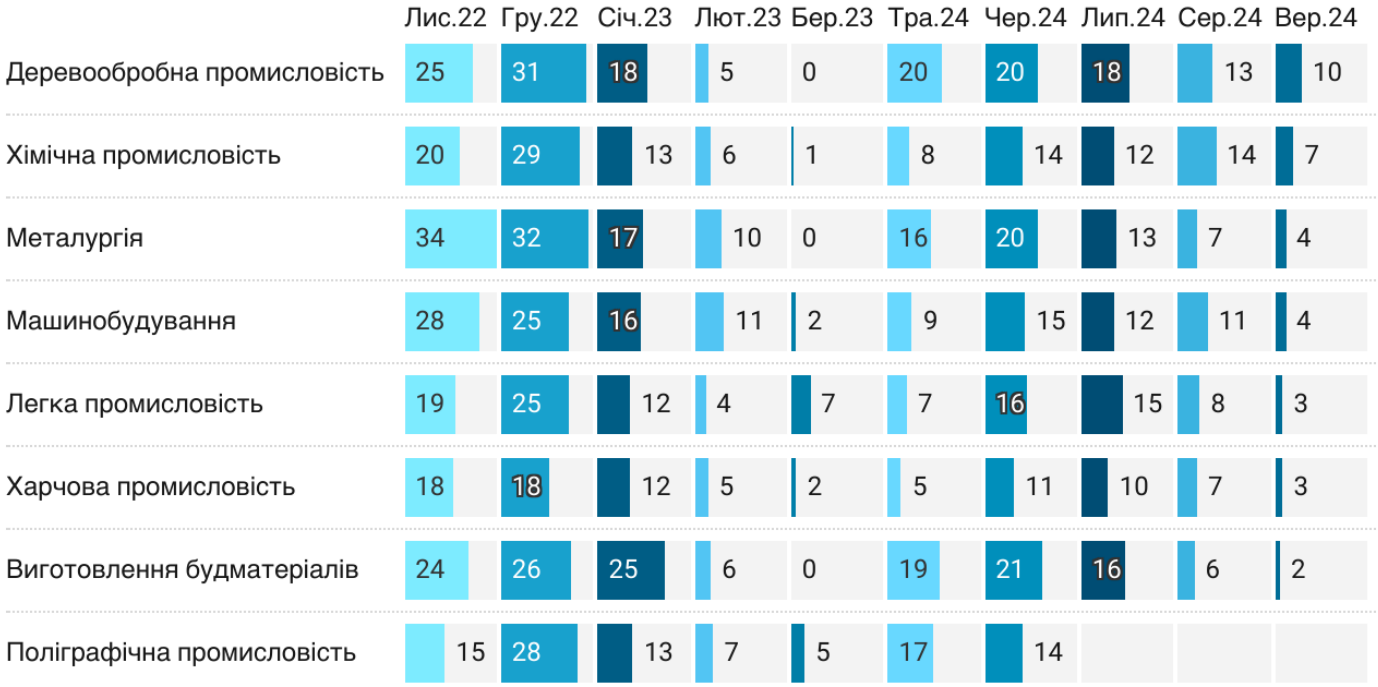

Нове щомісячне опитування підприємств. Методологія

Потреба у вичерпній інформації про економічну ситуацію є важливою для економічної політики під час війни. Для швидкого збору інформації про поточний стан економіки на рівні підприємства, Інститут економічних досліджень та політичних консультацій буде проводити щомісячне опитування підприємств із застосуванням підходу кон'юнктурних досліджень (або Business Tendency Survey). Методологію розроблено для оцінки ситуації з «базового рівня» — суджень та очікувань основних економічних агентів – підприємців та керівників підприємств.

Щомісячне опитування складається з двох частин – регулярної та спеціальної. Регулярно респонденти відповідають на питання про зміну основних показників діяльності та короткострокові прогнози щодо майбутніх змін цих же показників -- випуску (виробництво), реалізації (продажів), експорту, заборгованостей, нових замовлень, зайнятості тощо. Оцінки та очікування щодо змін ділового клімату та фінансово-економічної ситуації на підприємстві в перспективі на півроку також будуть у фокусі нашої уваги.

Спеціальна частина Щомісячного дослідження дозволяє отримувати інформацію щодо специфічних тем. Спеціальна частина розглядає проблеми підприємств, вплив війни на обсяги виробництва, експортну діяльність, основні потреби бізнесу та оцінку державної політики.

У цьому дослідженні використовується панельна вибірка, яка включає 500+ підприємств, що розташовані у 21-му з 27-ми регіонів України, включаючи Вінницьку, Волинську, Дніпропетровську, Житомирську, Закарпатську, Запорізьку, Івано-Франківську, Київську, Кіровоградську, Львівську, Одеську, Полтавську, Рівненську, Сумську, Тернопільську, Харківську, Хмельницьку, Черкаську, Чернівецьку та Чернігівську області та місто Київ.

Польовий етап 30-ої хвилі тривав з 14 – 31 жовтня, 2024 року. Керівники підприємств порівнювали результати роботи у жовтні з вереснем 2024 року, чи іншого показника на момент проведення опитування (жовтень 2024 року) та давали прогнози на наступні 2 - 3 чи 6 місяців залежно від питання. В окремих питаннях (де це було зазначено) результати роботи порівнювалися з довоєнним часом (період до 24 лютого 2022 року).

Дослідження стало можливим завдяки змінам у плані реалізації проєкту «За чесну та прозору митницю», який фінансувався Європейським Союзом та співфінансувався МФ «Відродження» та благодійним фондом ATLAS Network (США) та відбувалось під егідою цього проєкту з травня 2022 року по грудень 2023 року. З січня до квітня 2024 року дослідження відбувалося в рамках проєкту "Екстрена підтримка громадянського суспільства та ЗМІ у відповідь на війну в Україні", який реалізувався завдяки фінансовій підтримці Європейського Союзу.

Збір даних у жовтні 2024-го став можливим за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження» в рамках спільної ініціативи «Європейське Відродження України». Матеріал представляє позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу чи Міжнародного фонду «Відродження».

НАШІ КОНТАКТИ

Website: ier.com.ua

Email: rubanik@ier.kyiv.ua,
kuziakiv@ier.kyiv.ua

Instagram https://www.instagram.com/ier_kyiv/

Facebook: https://www.facebook.com/IER.Kyiv/

Telegram: https://t.me/ukreconomic

Twitter: https://x.com/IER_Kyiv